

KÖLTSÉGVETÉSI JELENTÉS

2015
AUGUSZTUS

*„Hasznos orvoslással gondoskodni óhajtván a köz hasznáról ...
és az ország jó állapotáról ...”*

Károly Róbert okleveléből – 1318. február

KÖLTSÉGVETÉSI JELENTÉS

Az államháztartási folyamatok
2014-2015. évi alakulásáról és
a 2016. évi elfogadott költségvetésről

2015
AUGUSZTUS

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

A Magyar Nemzeti Bank a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvényben meghatározott alapvető feladatai, különösen a monetáris politika meghatározásával és megvalósításával kapcsolatos feladata ellátásának támogatására elemzi a költségvetési hiány és adósság alakulását, figyelemmel kíséri az államháztartás finanszírozását, elemzi a finanszírozásnak a monetáris folyamatokra, a pénzpiacok alakulására, a likviditásra gyakorolt hatását és kutatásokat folytat fiskális politikai kérdésekben.

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény értelmében az MNB elnöke a Költségvetési Tanács (KT) tagja, így az MNB-ben rendelkezésre álló szakmai tudás és felhalmozott információ közvetetten támogathatja a KT munkáját. Az MNB a KT stabilitási törvényben meghatározott feladataihoz háttérelmzések készítését, amelyeket a KT rendelkezésére bocsát. A szélesebb közvélemény a „Költségvetési jelentés” című kiadványból ismerheti meg e szakértői elemzések legfontosabb eredményeit.

A jelentés elkészítésében a Költségvetési Elemzések Igazgatóság munkatársai vettek részt. A publikációt Palotai Dániel ügyvezető igazgató hagyta jóvá.

Tartalom

1. Összefoglaló	7
2. A 2014. évi államháztartási folyamatok elemzése	9
2.1. A kormányzati szektor 2014. évi eredményszemléletű egyenlege	9
2.2. A központi alrendszer pénzforgalmi bevételei	11
2.3. A központi alrendszer pénzforgalmi kiadásai	14
2.4. A helyi önkormányzatok 2014. évi egyenlege	20
2.5. A statisztikai korrekciók (ESA-híd)	20
2.6. Az államadósság alakulása 2014-ben	21
3. A 2015. évi államháztartási folyamatok várható alakulása	22
3.1. A kormányzati szektor 2015. évi várható eredményszemléletű egyenlege	22
3.2. A központi alrendszer pénzforgalmi bevételei	25
3.3. A központi alrendszer pénzforgalmi kiadásai	28
3.4. A helyi önkormányzatok 2015. évi egyenlege	32
3.5. A statisztikai korrekciók (ESA-híd)	33
3.6. A 2015. évi egyenleg alakulását övező főbb kockázatok	33
3.7. Az államadósság 2015-ben várható alakulása	34
4. A 2016. évi államháztartási folyamatok várható alakulása	35
4.1. A kormányzati szektor 2016. évi várható eredményszemléletű egyenlege	35
4.2. A központi alrendszer pénzforgalmi bevételei	38
4.3. A központi alrendszer pénzforgalmi kiadásai	40
4.4. A 2016. évi egyenleg alakulását övező főbb kockázatok	43
4.5. Az államadósság 2016-ban várható alakulása	44
5. Kiemelt témák	45
5.1. A 2015. évi költségvetési törvény módosítása	45
5.2. A pénzforgalmi kamatbevételek alakulása	45
5.3. Az egészségügyi intézmények tartozásállományának alakulása	47
5.4. A szociális segélyezés rendszerének átalakítása	49
5.5. Az Európai Unió átmeneti adósságszabálya (MLSA)	50
5.6. A magyar bruttó államadósságráta éves változásának főbb okai 2014 és 2016 között	52
5.7. A kamatkiadások csökkenése a költségvetések tükrében	54

1. Összefoglaló

Elemzésünk célja, hogy bemutassa a 2014. évi államháztartási folyamatokat, a 2015. évi költségvetés várható alakulását a 2015 első félévére rendelkezésre álló költségvetési adatok, a makrogazdasági folyamatokra vonatkozó prognózisunk és a folyó évi költségvetést érintő új intézkedések alapján, valamint áttekintést adjon a 2015 júniusában elfogadott 2016. évi költségvetés várható teljesüléséről. Mindezek figyelembevételével értékeljük az adósságszabály 2014. évi tényleges, valamint a 2015. évi és 2016. évi várható teljesülését.

2014-ben az államháztartás ESA-hiánya a GDP 2,6 százalékát tette ki az előzetes adatok alapján, ami 0,3 százalékponttal alacsonyabb a 2014. évi költségvetési törvényben szereplő kormányzati hiánycélnál. A vártnál kedvezőbb ESA-egyenleg elsősorban az adóbevételeknek a kedvező makrogazdasági folyamatokból származó jelentős túlteljesülésével magyarázható. A szociális hozzájárulási adó- és járulékbévételek a foglalkoztatás és a keresetek vártnál magasabb növekedésének hatására számottevően meghaladták az előirányzatot, emellett az áfabevételek az adóbeszedés hatékonyságának emelkedése miatt, a társasági adóbevételek pedig a vállalati szektor magasabb profitabilitásának hatására az előirányzat felett alakultak. A kamategyenleg a GDP 0,2 százalékával kedvezőbben alakult a törvényi előirányzatnál, mert a hozamok a jegybanki kamatsökkentési ciklussal, az ország kockázati megítélésének javulásával és az alacsony inflációval párhuzamosan folyamatosan csökkentek. Mindezek mellett azonban a költségvetés pénzforgalmi kiadásai is az eredetileg tervezett szint felett alakultak, jelentős részben az évközben megvalósult állami részesedésvásárlások miatt. Ezeket a tételeket az eredeti előirányzat nem tartalmazta, de többségük az ESA-hiányt nem növelte. Ezen felül a tervezettnél magasabb összegben alakultak a közfoglalkoztatási kiadások, a költségvetési szervek és fejezetek saját kiadásai, valamint az uniós támogatások nagyarányú igénybevétele miatt a hozzájuk kapcsolódó kormányzati kiadások (önrész). A többletkiadásokra részben fedezetet nyújtottak a költségvetés tervezésekor elkülönített központi tartalékok, valamint az, hogy a társadalmi juttatásokra fordított kiadások elmaradtak a tervezettől.

2015-ben előrejelzésünk szerint teljesülhet a költségvetési törvényben kitűzött 2,4 százalékos GDP-arányos ESA-hiánycél, amelyhez azonban a GDP 0,1 százalékát kitevő Országvédelmi Alap törlése szükséges. Az adó- és járulékbévételek esetében jelentős, a GDP 0,3 százalékát meghaladó bevételi többletre számítunk, elsősorban a fogyasztáshoz kapcsolódó bevételek (áfa, jövedéki adó) kedvező alakulása miatt. Ezt azonban több mint ellensúlyozza, hogy nyilvános tervek és intézkedések hiányában nem számolunk az előirányzatban szereplő értékesítési és hasznosítási bevételek teljesülésével, ami a GDP 0,5 százalékát kitevő eltérést okoz bevételi prognózisunk és az előirányzat között. A pénzforgalmi kiadások várhatóan alacsonyabban alakulnak, mint az előirányzat, de ezt az eredmény szemléletű korrekciók ellensúlyozzák, tehát az ESA-egyenlegre nézve csekély az eltérés. A kormányzati tervnél mérsékeltebb igénybevétel tételezünk fel az uniós támogatásokat illetően, aminek következtében előrejelzésünkben alacsonyabb a költségvetés által fizetendő önrész összege is.

A 2016. évi költségvetés a GDP 2 százalékában határozza meg az eredmény szemléletű hiánycélt, amelynél előrejelzésünk szerint kissé magasabb, de az idei évhez képest csökkenő, 2,2 százalékos deficit alakulhat ki (a szabad tartalékok teljes törlését feltételezve). Prognózisunk szerint a költségvetés központi alrendszerének elsődleges bevételei a GDP 0,4 százalékával elmaradhatnak a törvényi előirányzatoktól. Az eltérés döntő részét az okozza, hogy - a 2015-ös várakozáshoz hasonlóan - publikus tervek hiányában jövőre nézve sem számolunk az állami vagyonnal kapcsolatos egyéb értékesítési és hasznosítási bevételek soron tervezett bevétellel. Emellett a munkát terhelő adókból és a fogyasztási adókból származó bevételre vonatkozó előrejelzésünk is kismértékben elmarad a tervezettől, valamint a nyugdíjkiadásokra vonatkozó prognózisunk a magasabb inflációs előrejelzés miatt kissé meghaladja az előirányzatot. Ezek hatását részben ellensúlyozza, hogy prognózisunk szerint az Európai Unió 2014-2020 közötti költségvetési ciklusában elérhető támogatások felhasználása inkább az időszak második felére koncentrálódik, így 2016-ban még elmaradhat a költségvetés által feltételezettől, és ebből fakadóan az uniós önrész megtakarítás megközelítheti a GDP 0,2 százalékát.

A GDP-arányos bruttó államadósság 2014. év végére 76,9 százalékra mérséklődött az egy évvel korábbi 77,3 százalékos szintről. Az Alaptörvény előírásai szerinti, az árfolyamváltozás hatása nélkül számított adósságráta 75,3 százalékra csökkent a tavalyi év végére, így 2014-ben teljesült az Alaptörvényben meghatározott adósságszabály. **Prognózisunk szerint a teljes előrejelzési horizonton, tehát 2015-ben és 2016-ban is teljesülni fog az Alaptörvény adósságszabálya.** 2015. év végére 75,6 százalékra csökkenhet a GDP-arányos bruttó államadósság a 2014. év végi, változatlan forint/euró árfolyammal kalkulált prognózisunk szerint, amit a dinamikus gazdasági növekedés fennmaradása és az államháztartás mérsékelt nettó finanszírozási igénye egyaránt támogat. Előrejelzésünk szerint 2016 végére 73,9 százalékra csökkenhet a GDP-arányos bruttó államadósság. Az adósságképlet módosulásának következtében az államadósság 2016-os alakulása várhatóan teljesíti a stabilitási törvény idén életbe lépett előírásait is. Az adósságpályára nézve az alapprognózishoz képest pozitív kockázatot jelenthetnek a tovább csökkenő hozamok, negatívat pedig a dollár erősödése az euróhoz képest és az uniós támogatások esetleges előfinanszírozási igénye.

A 2014. évi költségvetési folyamatok értékeléséhez az előzetes pénzforgalmi adatokat és a 2015. áprilisi EDP-jelentés adatait használtuk fel. A 2015. évi és a 2016. évi költségvetési folyamatok elemzésénél az elfogadott költségvetési törvények mellett a 2015. június 25-én megjelent Inflációs jelentés című kiadványban bemutatott makrogazdasági és államháztartási előrejelzést vettük alapul, és 2015-re vonatkozóan a feldolgozott információk körét kibővítettük a központi alrendszer első hat havi pénzforgalmi adataival. Az elemzés elkészítésekor a 2015. július 2-ig rendelkezésünkre álló információkat vettük figyelembe.

2. A 2014. évi államháztartási folyamatok elemzése

2.1. A KORMÁNYZATI SEKTOR 2014. ÉVI EREDMÉNYSZEMLÉLETŰ EGYENLEGE

A kormányzati szektor ESA-módszertan szerinti hiánya 2014-ben a GDP 2,6 százalékát tette ki a Központi Statisztikai Hivatal 2015 áprilisában közzétett EDP-jelentése alapján (1. táblázat). A GDP-arányos eredményszemléletű deficit az elmúlt évekhez hasonlóan 2014-ben is a 3 százalékos hiánykritérium alatt maradt, és a 2014. évi költségvetési törvényben szereplő 2,9 százalékos kormányzati hiánycélnál is alacsonyabb lett.

A 2014. évi ESA-egyenleg az eredeti költségvetési törvényben elfogadott hiánycélnál 0,3 százalékponttal lett kedvezőbb, amit döntő részben a tervezettnél a GDP 0,6 százalékával alacsonyabb pénzforgalmi deficit okozott. A központi alrendszer hiányát a GDP 3,2 százalékában határozta meg a 2013 decemberében elfogadott költségvetési törvény, de ennél jelentősen alacsonyabb, a GDP 2,6 százalékát kitevő pénzforgalmi deficit alakult ki 2014-ben.

1. táblázat					
A kormányzati szektor 2014. évi egyenlegére vonatkozó előrejelzések					
(a GDP százalékában)					
	2013. december		2014. július	Tény (előzetes adat) ⁵	Tény – előirányzat
	Törvényi előirányzat (eredeti)	MNB-előrejelzés ³	MNB-előrejelzés ⁴		
1. Központi alrendszer egyenlege	-3,2	-2,8	-3,5	-2,6	0,6
2. Önkormányzatok egyenlege	0,1	0,2	0,4	0,3	0,2
3. Államháztartás pénzforgalmi (GFS) egyenlege (1+2)	-3,1	-2,6	-3,1	-2,3	0,8
4. GFS-ESA különbözet	0,2	0,2	0,4	-0,3	-0,5
5. Kormányzati szektor ESA-egyenlege (3+4)	-2,9	-2,5	-2,7	-2,6	0,3

Megjegyzés: 1. Az MNB előrejelzései azzal a feltevéssel készültek, hogy az Országvédelmi Alapban elkülönített 100 milliárd forintnyi tartalék elköltésére nem kerül sor. 2. A költségvetési törvényjavaslatban az EDP-jelentés módszertana szerinti egyenlegcél szerepeltette a Kormány, 2014 szeptemberétől az EDP- és az ESA-elszámolások közötti módszertani különbség megszűnt. A tényadatokban és az MNB 2014. júliusi előrejelzésében már az ESA2010-módszertan szerinti egyenleg szerepel. 3. A 2013. decemberi MNB-előrejelzés a 2013 decemberében publikált Inflációs jelentésben szereplő adatokkal egyezik meg. 4. A 2014. júliusi előrejelzés a Költségvetési Tanács számára készített 2014. évi féléves értékelés adatait tartalmazza. 5. Az előzetes tényadatok a KSH 2015. áprilisi EDP-jelentéséből, valamint a Magyar Államkincstár adataiból származnak. 6. A táblázatban a kerekítések miatt eltérések adódhatnak egyes tételek között.

A tervezettnél kedvezőbb pénzforgalmi egyenleg mögött elsősorban az adóbevételeknek a kedvező makrogazdasági folyamatokból és az adóbeszedés hatékonyságának javulásából eredő jelentős túlteljesülése áll: a szociális hozzájárulási adó- és járulékbévételek a magasabb bértömeg-növekedés hatására számottevően meghaladták az előirányzatot, emellett az áfabevételek és a társasági adóbevételek is az előirányzat felett alakultak. A költségvetésben tervezettnél 0,6 százalékponttal kedvezőbb pénzforgalmi egyenleghez a GDP mintegy 1,1 százalékát kitevő bevételi többlet mellett hozzájárult az is, hogy a kamategyenleg a GDP 0,2 százalékával kedvezőbben alakult a törvényi előirányzatnál. Ezek hatását ugyanakkor részben ellentételezte, hogy a költségvetés kiadásai a GDP 0,7 százalékával meghaladták az eredeti előirányzatot. Ez utóbbi eltérést szinte teljes egészében az év közben megvalósult állami részesedésvásárlások magyarázzák, amelyeket az eredeti költségvetési törvény nem

tartalmazott. A kiadási oldalon az előirányzathoz képest jelentkező többi eltérés lényegében kioltotta egymás hatását. A tervezettnél magasabb összegben alakultak a közfoglalkoztatási kiadások, az uniós forrásle híváshoz kapcsolódó kiadások, valamint a költségvetési szervek és fejezetek saját kiadásai is. A többletkiadásokra részben fedezetet nyújtottak ugyanakkor a költségvetés tervezésekor elkülönített központi tartalékok¹, emellett több előirányzatnál kiadás-megtakarítás is keletkezett, mivel az egyes társadalmi juttatásokra fordított kiadások (például nyugdíjkiadások, lakástámogatások) összesen a GDP 0,3 százalékaival elmaradtak a törvényi előirányzattól.

2014 decemberében módosították az eredeti költségvetési törvényt – többek között az évközben megvalósult állami részesedésszerzések miatt –, amelynek következtében a pénzforgalmi hiánycél a GDP 3,6 százalékára módosult.² Az állami tulajdoni részesedések növekedését eredményező kiadások előirányzata 187 milliárd forinttal emelkedett. A módosító javaslat emellett további kiadásnövelő tételeket is tartalmazott összesen 48 milliárd forint összegben, amelyekre az Országvédelmi Alap részleges elköltése jelentett fedezetet. Az eredeti előirányzaton felüli részesedésvásárlások jelentős része csak a pénzforgalmi hiányt növelte, az eredményszemléletű egyenleget nem érintette, mivel piaci áron történő részesedésvásárlásokra került sor (részletesebben a 2.3 fejezet foglalkozik a részesedésvásárlásokkal).

A tervezettnél kedvezőbb ESA-egyenleghez emellett hozzájárult az is, hogy az önkormányzati szektor GDP-arányos pénzforgalmi egyenlege az előzetes adatok szerint a költségvetésben tervezettnél 0,2 százalékponttal kedvezőbben alakult. Ebben jelentős szerepe lehetett annak, hogy a központi költségvetés évközben további adósságállományt vállalt át az önkormányzatoktól, ami az önkormányzatok kamatterhének csökkenését és így gazdálkodási helyzetük javulását eredményezte.

Végül az eredményszemléletű és a pénzforgalmi hiány közötti statisztikai korrekciók (ESA-híd) összesen a GDP 0,5 százalékaival kedvezőtlenebbül alakultak a költségvetésben tervezett értéknél, ami részben ellentételezte az alacsonyabb pénzforgalmi hiány és az önkormányzati alrendszerrel megfigyelt többlet hatását. Ennek egy része a pénzforgalmi egyenleg változását követte, és az ESA-egyenlegre összességében semleges hatott (részesedésvásárlások és az EU-támogatások pénzforgalmi hatásának eredményszemléletű korrekciója), más része azonban ténylegesen hiánynövelő volt az eredeti várakozásokhoz képest (kamatkidadások korrekciója).

Az MNB 2013 decemberében készített, a GDP 0,3 százalékát kitevő szabad tartalék teljes törlesztés³ feltételező prognózisa 2,5 százalékos ESA-hiánnyal számolt, ami közel megegyezik a 2,6 százalékos előzetes tényadattal. A központi alrendszer pénzforgalmi hiánya kismértékben, a GDP 0,2 százalékaival elmaradt előrejelzésünktől. A költségvetési bevételek a magasabb áfabevételek és a bérekhez kapcsolódó bevételek kedvezőbb alakulása miatt haladták meg prognózisunkat. A kiadási oldalon a nagyobb EU-s forrásle hívás, a költségvetési szervek és fejezetek magasabb saját kiadásai, illetve az Országvédelmi Alap részleges felhasználása is nagyobb kiadási szintet eredményezett prognózisunkhoz képest. Az év folyamán megvalósult állami részesedésvásárlások legnagyobb része nem érintette az ESA-egyenleget, tehát nem befolyásolta a tényleges folyamatok és a prognózisunk közötti eltéréseket.

¹ A központi tartalékok összesen 289 milliárd forintot tettek ki a költségvetés tervezésekor, és az Országvédelmi Alap egy részének kivételével teljes egészében felhasználásra kerültek. A 100 milliárd forintnyi Országvédelmi Alapból a 2014. decemberi törvénymódosításban szereplő 48 milliárd forint helyett végül 45 milliárd forintot költöttek el év végén, a fennmaradó 55 milliárd forint a költségvetési hiánycél teljesülését támogatta.

² A módosításokat a 2014. évi LXXXIV. törvény tartalmazta.

³ A szabad tartalék törlése azt jelenti, hogy abból új kiadásokat vagy bevételecsökkentő intézkedéseket nem finanszíroznak, hanem a már ismert bevételi és kiadásoldali kockázatok kezelésére használják. Ha a bevételek elmaradnak a tervezettől, akkor a bevételkieséssel arányosan a tartalékok törlésén keresztül csökkenthető a kiadási oldal annak érdekében, hogy az egyenleg ne változzon. Ha a kiadások haladják meg a tervezettet, akkor a többletkiadással arányosan törölhető az elkölthető tartalék annak érdekében, hogy az egyenleg ne változzon.

2.2. A KÖZPONTI ALRENDSZER PÉNZFORGALMI BEVÉTELEI

A központi alrendszer bevételei 2014-ben összesen 579 milliárd forinttal, azaz a GDP 1,8 százalékával meghaladták a 2013 decemberében elfogadott költségvetési törvény részlegesen konszolidált bevételi főösszegét (2. táblázat). Ezen belül az adó- és járulékbevételek 268 milliárd forinttal magasabb összegben alakultak a tervezettnél, amit nagyjából a bérekhez kapcsolódó bevételek okoztak. A kamatbevételek az elmúlt években megfigyelt hozamcsökkenés hatására jelentős mértékben, 243 milliárd forinttal meghaladták az eredeti előirányzatot. Az egyéb bevételek 68 milliárd forinttal felülmúlták a tervezettet az állami vagyonnal kapcsolatos vártnál magasabb bevételek miatt.

A **gazdálkodó szervezetek befizetései** 47 milliárd forinttal elmaradtak a költségvetési törvény előirányzatától. Ezt elsősorban a kisvállalati adónemekből (KATA és KIVA) és az energiaellátók jövedelemadójából származó bevételek alacsonyabb teljesülése okozta. A KATA és KIVA esetén az elmaradás az adónemeket választók vártnál kisebb létszámával magyarázható. A tervezettnél kevesebb átlépő ugyanakkor többletbevételt okozott más bevételi sorokon (egyszerűsített vállalkozási adó, szociális hozzájárulási adó és járulékok, szakképzési hozzájárulás, személyi jövedelemadó), így összességében javította a költségvetés egyenlegét. Az energiaellátók jövedelemadójából származó bevétel elmaradása arra vezethető vissza, hogy 2014-ben jelentősebb visszaigénylés történt a 2013-as adóelőleg-kiegészítéssel kapcsolatban. Jelentősen meghaladta ugyanakkor az előirányzatot a társasági adóból származó bevétel, amely többlet az év végi társasági adóelőleg kiegészítés során jelentkezett. A társasági adóbefizetések jelentős része rendszerint decemberben teljesül, és nagyságát érdemben befolyásolja a vállalati eredmények tárgyévi alakulása, valamint az igénybevett adókedvezmények mértéke. A 2014. évi társasági adóbevétel jelentős mértékben, 22 százalékkal meghaladta a 2013. évi tényadatot. A kedvező adatot az magyarázhatja, hogy a vállalatok nyeresége a vártnál nagyobb ütemben növekedhetett 2014-ben, de hozzájárulhatott az igénybevett adókedvezmények mértékének változása is.

A **fogyasztáshoz kapcsolódó adóbevételek** 19 milliárd forinttal meghaladták a törvényi előirányzatot. Ezen belül az **áfabevételekből** 21 milliárd forinttal több bevételt realizált a költségvetés a törvényi előirányzathoz képest. A makrogazdasági pálya alakulása 2014-ben összességében a tervezettnél alacsonyabb bevételi összeg irányába mutat: az áfabevételek meghatározó adóalapja, a háztartások vásárolt fogyasztása ugyanis kismértékben elmaradt a benyújtott törvényjavaslatban szereplő értéktől, emellett a fogyasztói árindex 2,6 százalékponttal alacsonyabb lett a tervezettnél. A makrogazdasági folyamatok hatásait ellentételezte az online pénztárgépek bevezetése miatti fehéredési hatás, amivel már a költségvetési előirányzat tervezésekor is számoltak. Az NGM 2014 júniusi helyzetjelentésében 153 milliárd forintra becsülte az intézkedés bevételnövelő hatását. Bár a pénztárgépek üzembe helyezésének tervezett határidejét többször is módosították, 2014. augusztus végén az összes online kassa működött, ami jelentősen megnövelte a második félévi áfabevételeket (1. ábra). Az intézkedés költségvetési hatására – mikroadatok ismerete nélkül – egyelőre csak hozzávetőleges becsléseket lehet tenni: az ebből eredő többletbevétel az MNB előzetes számításai szerint is elérheti a 150 milliárd forintot.⁴

⁴ Részletesebben lásd az MNB 2015. májusi Költségvetési Jelentésének 8.2 fejezetében.

2. táblázat

A központi alrendszer 2014. évi részlegesen konszolidált pénzforgalmi bevételei

(milliárd forint)

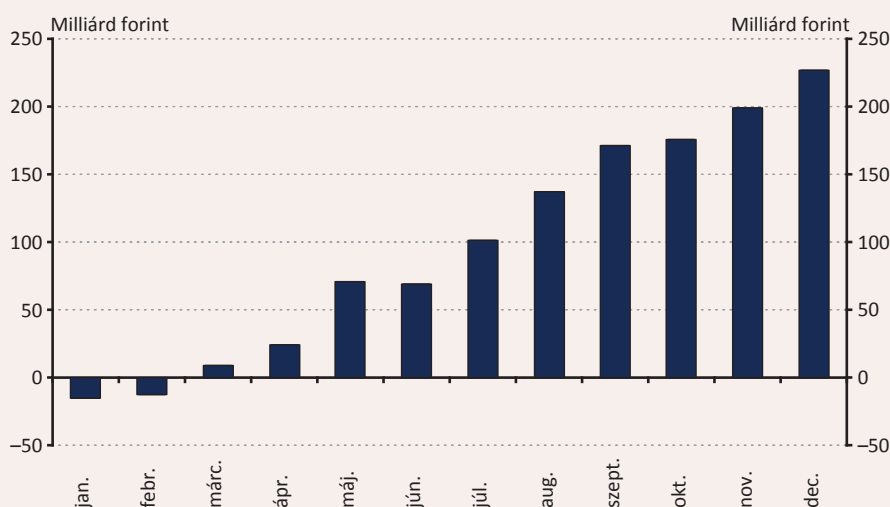
	2013. december		2014. július	Tény (előzetes adat) ³	Tény – előirányzat
	Törvényi előirányzat (eredeti)	MNB- előrejelzés ¹	MNB- előrejelzés ²		
KÖZPONTI ALRENDSZER ADÓ- ÉS JÁRULÉKBEVÉTELEI	11 448	11 424	11 450	11 716	268
Gazdálkodó szervezetek befizetései	1 352	1 287	1 251	1 305	-47
Társasági adó	359	360	355	395	36
Pénzügyi szervezetek különadója	144	138	144	149	5
Egyes ágazatokat terhelő különadó	0	0	0	-1	-1
Egyszerűsített vállalkozási adó	67	70	90	97	30
Bányajáradék	65	53	57	63	-2
Játékadó	33	33	33	35	2
Energiaellátók jövedelemadója	61	52	49	35	-26
Kisadózók tételes adója	78	52	44	42	-36
Kisválllati adó	45	36	13	13	-33
Elektronikus útdíj	134	134	121	127	-7
Közműadó	53	53	54	55	2
Egyéb adók és befizetések	313	306	291	297	-16
Fogyasztáshoz kapcsolt adók	4 317	4 198	4 187	4 336	19
Általános forgalmi adó	3 014	2 908	2 915	3 036	21
Jövedéki adó	932	926	910	919	-13
Regisztrációs adó	16	16	16	19	3
Távközlési adó	57	56	56	56	-1
Pénzügyi tranzakciós illeték	269	264	260	278	9
Biztosítási adó	28	28	29	29	1
Lakosság befizetései	1 700	1 701	1 709	1 754	54
Személyi jövedelemadó	1 550	1 549	1 555	1 589	39
Illetékbecfizetések, egyéb adók	111	111	111	122	11
Gépjárműadó	39	41	43	42	3
Elkülönített alapok adó és járulékbefizetései	248	262	267	277	30
Társadalombiztosítási alapok adó és járulékbefizetései	3 832	3 977	4 036	4 044	212
Szociális hozzájárulási adó és járulékok	3 571	3 724	3 780	3 788	217
Egyéb járulékok és adók	261	252	255	256	-4
EGYÉB BEVÉTELEK	398	397	403	465	68
Központi ktv. egyéb bevételei	281	281	286	357	76
Társadalombiztosítási alapok egyéb bevételei	44	44	44	37	-7
Elkülönített alapok egyéb bevételei	73	73	73	71	-1
KAMATBEVÉTELEK	92	105	154	334	243
BEVÉTELI TÉTELEK ÖSSZESEN	11 937	11 926	12 006	12 516	579

Megjegyzés: 1. A 2013. decemberi MNB-előrejelzés a 2013 decemberében publikált Inflációs jelentésben szereplő költségvetési előrejelzést mutatja. 2. A júliusi előrejelzés a Költségvetési Tanács számára készített 2014. évi féléves értékelés prognózisát tartalmazza. 3. Az előzetes tényadatok a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Magyar Államkincstár adataiból származnak. 4. A táblázatban bemutatott bevételi főösszegek eltérnek a költségvetési törvényben szereplő főszámoktól amiatt, hogy a központi alrendszeren belüli pénzeszköz-átadások hatását kiszűrjük a rendelkezésre álló adatok alapján, és egyes kiadási tételeket nettó értelemben, a kapcsolódó közvetlen bevételekkel csökkentve számolunk el.

1. ábra

A pénzforgalmi nettó áfabevételek éves kumulált változása 2014-ben 2013-hoz képest

(milliárd forint)

Forrás: Magyar Államkincstár

A **jövedéki adóbevételek** összesen 13 milliárd forinttal maradtak el az előirányzattól, de ezen belül az egyes tételeknél jelentősebb eltérések húzódnak meg. Az üzemanyagok jövedéki adója 32 milliárd forinttal meghaladta a költségvetési törvényben szereplő irányszámot, mivel az olajár csökkenése az üzemanyag iránti kereslet növekedését eredményezte, az üzemanyagokra kivetett jövedéki adó ugyanis nem azok forgalmi értéke, hanem mennyisége után fizetendő. A dohánytermékek után fizetendő jövedéki adó ugyanakkor jelentősen, mintegy 50 milliárd forinttal alacsonyabb lett az előirányzatnál, amit alapvetően az értékesítési rendszer átalakítása és a fogyasztás csökkenése okozhatott.

A **pénzügyi tranzakciós illetékből** származó bevétel 9 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot, amit elsősorban a Kincstár által fizetett tranzakciós illetékbevételek vártnál magasabb alakulása okozott.

A **lakosság befizetései** 54 milliárd forinttal nagyobb összegben alakultak az előirányzatnál. Az eltérés jelentős része a személyi jövedelemadó bevételénél jelentkezett, amely 39 milliárd forinttal, azaz 2,5 százalékkal meghaladta az évközben nem módosított törvényi előirányzatot. A többletbevételt elsősorban az okozta, hogy a bruttó keresetösszeg növekedése érdemben meghaladta a költségvetési törvényben várt 4,8 százalékos mértéket. Jelenlegi ténybecslésünk alapján 9,3 százalék lehetett a bővülés, ami a tervezettnél mintegy 60 milliárd forinttal nagyobb adóbevételt eredményezhetett. Másfelől az ún. kifizetői adók 12 milliárd forinttal elmaradtak a költségvetési törvényben szereplő tervtől, amit az okozhatott, hogy az itt elszámolt kamatadó a hozamok folyamatos csökkenése miatt alacsonyabb összegben alakult. Emellett az **illetékbefizetések** 11 milliárd forinttal meghaladták a költségvetési törvény előirányzatát, amit a lakáspiaci forgalom élénkülése okozhatott.

A **társadalombiztosítás és elkülönített alapok adó- és járulékbefizetései** összesen 242 milliárd forinttal, azaz 5,9 százalékkal meghaladták az előirányzatot. A többletbevételből mintegy 170 milliárd forintot magyarázhat a bruttó bértömeg tervezettnél nagyobb növekedése. Az új vállalati adóknál (KIVA, KATA) a tervezettnél kisebb mértékű kihasználtság miatt tapasztalt bevétel-elmaradás a tervezetthez képest nagyjából 40-45 milliárd forint szociális hozzájárulási adó bevételt okozott. A szociális hozzájárulási adó többletbevételeihez hozzájárult a Munkahelyvédelmi Akcióterv célzott kedvezményeinek a várttól mintegy 10 milliárd forinttal elmaradó igénybevétele is. Az érvényesített családi járulékkedvezmény is alacsonyabb lett a költségvetési törvényben vártnál nagyjából 5-10 milliárd forinttal. A fontosabb bevételi tételek közül csak az egészségügyi hozzájárulásból érkezett az előirányzatnál alacsonyabb bevétel, az elmaradás 5 milliárd forint volt.

Az **egyéb bevételek** 68 milliárd forintos többletének jelentős része az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek soron realizálódott. Az eredeti költségvetésben nem szerepelt, így terven felüli bevételt jelentett, hogy a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. októberben 42 milliárd forintért értékesítette a Főgáz Zrt. állami tulajdonú részese-dését az MFB Zrt. részére.⁵ A frekvencia használati jog értékesítéséből származó bevételek a költségvetésben tervezett 120 milliárd forint helyett 131 milliárd forintot értek el, és 800 MHz-es, 900 MHz-es, 1800 MHz-es, 2100 MHz-es, valamint 2600 MHz-es frekvenciasávok értékesítéséből realizálódtak.

A **kamatbevételek** több mint 240 milliárd forinttal voltak magasabbak az előirányzatnál. A magas bevételek oka az volt, hogy a hozamok jelentős csökkenése miatt az állampapíroktól elvárt hozamok alacsonyabbak lettek, mint a kibocsátott állampapírok kuponjai, így az aukciókon az adósságkezelő felárral értékesítette a papírokat, és a felár a pénzforgalmi kamatbevételek között jelenik meg. Erősítette ezt a hatást, hogy számottevően nőtt a csereaukciók összege, amelyek során egyszerre történik visszavásárlás és kibocsátás, és ezeken a kibocsátásokon is keletkezett kamatbevétel.⁶

2.3. A KÖZPONTI ALRENDSZER PÉNZFORGALMI KIADÁSAI

A **központi alrendszer kiadásai összesen** mintegy 420 milliárd forinttal, azaz a GDP 1,3 százalékával meghaladták a tervezett szintet (3. táblázat). Az elsődleges kiadások közül a költségvetési szervek és fejezetek nettó kiadásai 363 milliárd forinttal meghaladták az előirányzatot, amire részben a központi tartalékok átcsoportosítása nyújtott fedezetet. A kamatkiadások is a vártnál magasabb összegben alakultak, a 181 milliárd forintos eltérés jelentős része a visszavásárlások során elkönyvelt kamatkiadásokból származik. A társadalmi transferek (például nyugdíjkiadások, családi támogatások) ugyanakkor mintegy 100 milliárd forinttal elmaradtak az előirányzattól.

Az elsődleges kiadások közül **lakásépítési támogatásokra** 31 milliárd forinttal kevesebbet kellett fordítani az előirányzatban szereplő összeghez képest, amit az árfolyamgát rendszerének vártnál alacsonyabb igénybevétele okozott. A **családi támogatások** és **szociális juttatások** összesen 29 milliárd forinttal elmaradtak az előirányzattól, az eltérés döntő része a családi pótléknál és a gyermeknevelési segéltnél jelentkezett, és a tervezettnél alacsonyabb igénybevevői létszám magyarázhatja.

A **központi tartalékok** soron összesen 289 milliárd forintot különítettek el a költségvetés tervezésekor. A cél-tartalékok (76 milliárd forint) és a rendkívüli kormányzati intézkedések (113 milliárd forint) évközben elköltésre kerültek – a költségvetési szervek saját kiadásai mellett a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő kapott jelentősebb forrást kiadásai fedezésére. A 100 milliárd forintot kitevő Országvédelmi Alapból 48 milliárd forint felhasználásról döntöttek a költségvetési törvény 2014. decemberi módosítása alapján, ebből végül 45 milliárd forint növelte a költségvetési szervek és fejezet kiadásait. A fennmaradó 55 milliárd forint pedig a költségvetési hiánycél teljesülését támogatta.

⁵ A tranzakció növelte a pénzforgalmi bevételeket, de az ESA-módszertan szerinti hiányt nem javította.

⁶ A pénzforgalmi kamatbevételek alakulásával részletesebben is foglalkozik az 5.2. alfejezet.

3. táblázat

A központi alrendszer 2014. évi részlegesen konszolidált pénzforgalmi kiadásai

(milliárd forint)

	2013. december		2014. július	Tény (előzetes adat) ³	Tény – előirányzat
	Törvényi előirányzat (eredeti)	MNB-előrejelzés ¹	MNB-előrejelzés ²		
ELSŐDLEGES KIADÁSI TÉTELEK	11 756	11 598	11 840	11 992	236
Egyedi, normatív és közmédiának nyújtott támogatások	353	353	353	354	1
Szociálpolitikai menetdíj támogatás	104	104	104	103	-1
Lakásépítési támogatások	159	159	159	128	-31
Családi támogatások, szociális juttatások	539	538	522	510	-29
Korhatár alatti ellátások	176	181	179	173	-2
Központi költségvetési szervek és fejezetek nettó kiadásai	3 475	3 362	3 475	3 838	363
Nettó saját kiadások	3 037	2 947	3 045	3 288	251
EU-támogatásokkal kapcsolatos nettó kiadások	438	416	430	550	112
Helyi önkormányzatok támogatása	716	716	741	724	8
Hozzájárulás az EU költségvetéséhez	289	304	304	291	2
Központi tartalékok	289	189	115	0	-289
Adósságvállalás	64	64	68	69	5
Állami vagyonnal kapcsolatos kiadások	181	181	355	399	218
Egyéb kiadások	169	169	169	169	0
Elkülönített alapok kiadásai	451	477	509	453	2
NFA - Passzív kiadások	56	49	42	50	-7
NFA - Aktív kiadások	184	213	252	226	42
Egyéb kiadások	211	214	214	178	-33
Társadalombiztosítási alapok kiadásai	4 793	4 802	4 788	4 783	-10
NYA - Nyugellátások	2 948	2 947	2 936	2 915	-33
EA - Rokkantsági, rehabilitációs ellátások	345	346	340	336	-9
EA - Pénzbeli ellátások	217	218	221	224	7
EA - Gyógyító-megelőző ellátások	932	932	932	946	14
EA - Gyógyszerkassza nettó kiadásai	238	242	239	245	7
Egyéb kiadások	113	117	120	118	5
KAMATKIADÁSOK	1 165	1 190	1 223	1 346	181
KIADÁSI TÉTELEK ÖSSZESEN	12 921	12 788	13 063	13 338	417

Megjegyzés: 1. A 2013. decemberi MNB-előrejelzés a 2013 decemberében publikált Inflációs jelentésben szereplő költségvetési előrejelzést mutatja. 2. A júliusi előrejelzés a Költségvetési Tanács számára készített 2014. évi féléves értékelés prognózisát tartalmazza. 3. Az előzetes tényadatok a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Magyar Államkincstár adataiból származnak. 4. Az MNB előrejelzései azzal a feltételezéssel készültek, hogy a 100 milliárd forintot kitevő Országvédelmi Alap teljes egészében törlésre kerül a hiánycél elérése érdekében. 5. A táblázatban bemutatott kiadási főösszegek eltérnek a költségvetési törvényben szereplő főszámoktól amiatt, hogy a központi alrendszeren belüli pénzeszköz-átadások hatását kiszűrjük a rendelkezésre álló adatok alapján, és egyes kiadási tételeket nettó értelemben, a kapcsolódó közvetlen bevételekkel csökkentve számolunk el.

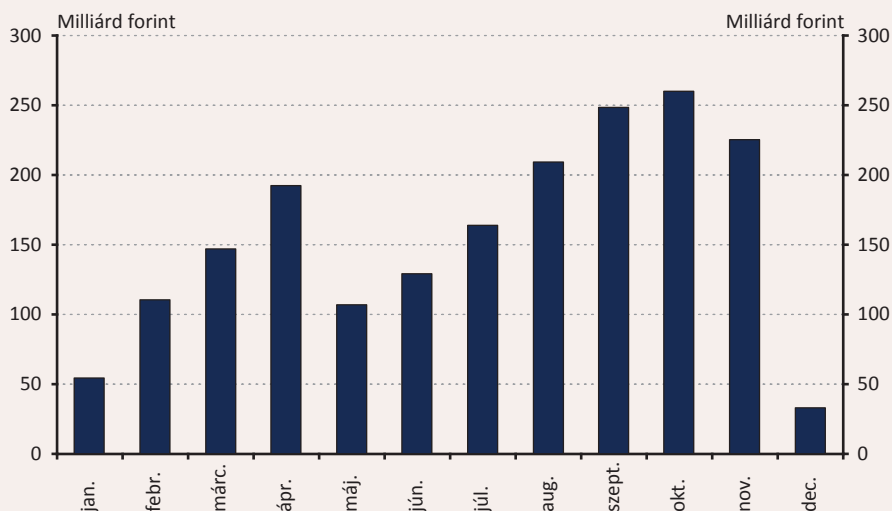
A **központi költségvetési szervek és fejezetek nettó kiadásai** összesen 363 milliárd forinttal meghaladták a költségvetés tervezésekor meghatározott törvényi előírányt.

- Ezen belül a *nettó saját kiadások* 251 milliárd forinttal nagyobb összegben teljesültek. Az eltérés jelentős részét az okozta, hogy a költségvetés tervezésekor a központi tartalékok sorokon szereplő kiadások tényleges elköltésére elsősorban ennél az összevont kiadási tételnél került sor. A költségvetési törvény 2014. decemberi módosítása alapján az Országvédelmi Alapból mintegy 40 milliárd forintot a költségvetési szervek és fejezetek saját kiadásaihoz csoportosítottak át: 20 milliárd forintos tőkeemelést kapott az Eximbank Zrt., a közút fenntartási kiadásokat 10 milliárd forinttal megemelték, valamint az egyetemes postai szolgáltató méltánytalan többletterhének megtérítésére 9 milliárd forintot kapott. A 76 milliárd forintos céltartalékok jelentős részét az eredeti terveknek megfelelően a közsférában dolgozók bérkompenzációjára használták fel. A rendkívüli kormányzati intézkedések tartaléka nagyobb része a korábbi évekhez hasonlóan a költségvetési intézmények között került felosztásra, elsősorban dologi és bérjellegű kiadásokra. Emellett a közoktatási célú humánszolgáltatás és kiegészítő támogatás mintegy 30 milliárd forinttal meghaladta az előírányt, elsősorban a közoktatási kiadások alultervezettsége miatt.
- Az *EU-támogatásokkal kapcsolatos nettó kiadások* 112 milliárd forinttal nagyobb összegben alakultak a tervezettnél. Ennek egyik oka az, hogy a bevételi oldalon az uniós támogatások mintegy 60 milliárd forinttal elmaradtak az előírányattól, aminek fele a vártnál kismértékben alacsonyabb forráslehíváshoz kapcsolódott, másik felét az uniós támogatások időbeli elcsúszása okozta. 2014 folyamán az uniós projektekhez kapcsolódó elmaradt EU támogatásokat a költségvetés saját forrásból megelőlegezte. A megelőlegezés mértéke egyes hónapokban a 200 milliárd forintot is megközelítette, de év végén az EU jelentős összegű támogatást utalt át az uniós programok utólagos finanszírozására, így a megelőlegezés december végére körülbelül 30 milliárd forintra csökkent (2. ábra). A vártnál magasabb uniós kiadásokhoz mindemellett az is hozzájárult, hogy a források felhasználásához szükséges önrész 55 milliárd forinttal a tervezett kiadási szint felett alakult.

2. ábra

Az uniós támogatások költségvetési megelőlegezésének alakulása 2014-ben

(milliárd forint)

Forrás: Magyar Államkincstár, MNB becslés

Az **állami vagyonnal kapcsolatos kiadások** jelentős mértékben, összesen 218 milliárd forinttal meghaladták a költségvetés tervezésekor elfogadott törvényi előírányt.

- Ebből 200 milliárd forintnyi eltérést az *állami tulajdonú részesedésszerzések*hez kapcsolódó kiadások vártnál magasabb összege okozta (4. táblázat). 2014-ben két lépésben változott meg a Főgáz Zrt. tulajdonosi szerkezete: áprilisban az MVM Zrt. 41 milliárd forintot fizetett ki az RWE részére a fővárosi gáztársaság

49,83 százalékos részvénycsomagjáért, a többségi részvénycsomagot pedig októberben vásárolta meg az MVM Zrt. a fővárosi önkormányzattól. Mindehhez a központi költségvetés nyújtott forrást az MVM Zrt. részére. Május végén a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. tulajdonába került az Antenna Hungária Zrt., a részvénytranzakció 56 milliárd forintot tett ki. A Gazdasági Versenyhivatal júniusban megjelent jóváhagyását követően a Nemzeti Hulladékgyűjtési és Szolgáltató Kft. 14 milliárd forintért megvásárolta az AVE Magyarország Kft.-t. 2014 szeptemberében állami tulajdonba került az MKB Bank Zrt. is, ami 17 milliárd forint kiadást jelentett a költségvetésnek, és finanszírozása a kormányzati rendkívüli tartalékokból történt. Októberben hoztak döntést az MVM Paks II. Atomerőmű Fejlesztő Zrt. részvényeinek a Magyar Állam részére történő átruházásáról, ami 10 milliárd forinttal növelte a kiadásokat. A fentiekén túl az MNV Zrt. kiadásai 34 milliárd forinttal meghaladták az eredeti törvényi előirányzatot egyedi kormánydöntések miatt.

- Az eredeti előirányzatokban még nem szereplő állami részesedés-vásárlások átvezetésére a költségvetési törvény 2014. decemberi módosításában került sor. A fent felsorolt tranzakciók az eredeti előirányzathoz képest növelték a pénzforgalmi kiadásokat 2014-ben, de többségük – az MNV Zrt. kiadás-növelését kivéve – nem érintette az eredményszemléletű egyenleget. Az ESA-módszertan szerint ugyanis ezek a tranzakciók nem számítanak költségvetési kiadásnak, mert ebben az esetben az állami vagyon mindössze formát vált, betét helyett részesedés lesz.
- Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadásoknál jelentkező mintegy 18 milliárd forint többletkiadást reáleszközü vásárlására és az állami tulajdonú társaságok többlettámogatására fordították.

4. táblázat

Állami tulajdoni részesedésszerzésekhez kapcsolódó kiadások

(milliárd forint)

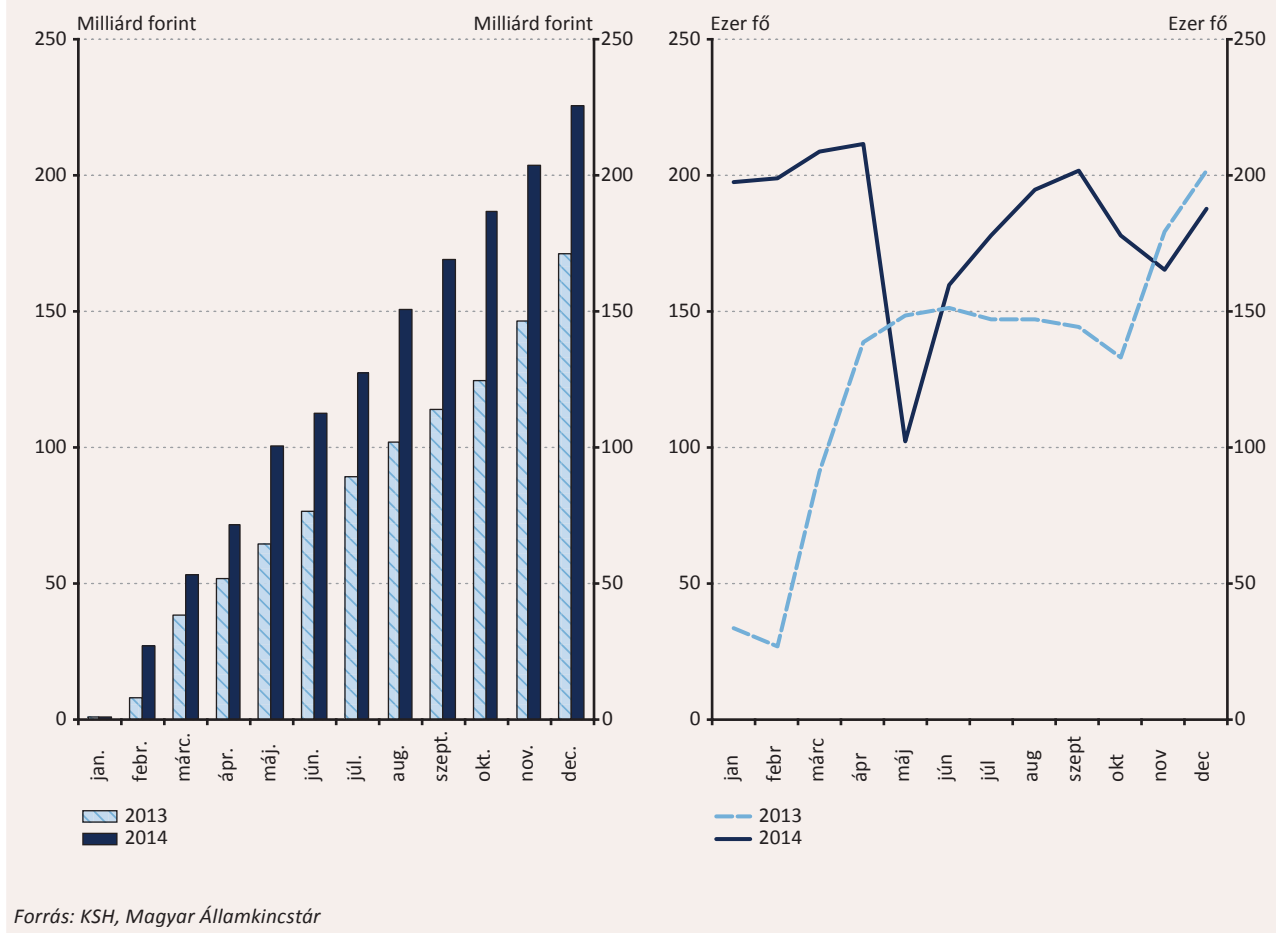
	2014. évi eredeti előirányzat	2014. évi módosított előirányzat	2014. évi teljesítés	Teljesítés – eredeti előirányzat
Az MNV Zrt. tulajdonosi joggyakorlásával kapcsolatos kifizetések	20	56	54	34
Az MFB Zrt. tulajdonosi joggyakorlásával kapcsolatos kifizetések	13	3	3	-11
A Főgáz Zrt. részesedésének megvásárlásával kapcsolatos kiadások		79	79	79
Az Antenna Hungária Zrt. részesedésének megvásárlása		56	56	56
Az AVE Magyarország Kft. részesedésének megvásárlása		14	14	14
Az MVM Paks II. Atomerőmű Fejlesztő Zrt. megvásárlása		10	10	10
Az MKB Bank Zrt. részesedésének megvásárlása		17	17	17
Állami tulajdoni részesedésszerzésekhez kapcsolódó kiadások összesen	34	236	233	199

Forrás: Magyar Államkincstár

Az **elkülönített alapok kiadásai** összességében csak kismértékben haladták meg a törvényi előirányzatot, ugyanakkor ezen belül egyes tételeknél jelentősebb eltérések mutatkoztak. A közfoglalkoztatási kiadások (Start-munkaprogram) 42 milliárd forinttal meghaladták az előirányzatot a téli közmunkaprogram felfutása miatt, ami a közfoglalkoztatottak számának eredeti terven felüli növekedését okozta. 2014 első hónapjaiban az átlagos létszám a 200 ezer főt is meghaladta és jelentősen felülmúlta a 2013. évi értéket is (3. ábra). A magánszféra munkaerő-keresletének emelkedésével és a közfoglalkoztatottak létszámának növekedésével párhuzamosan a vártnál alacsonyabb volt a munkanélküliek száma, így az általuk igénybe vehető álláskeresési ellátásokra az előirányzatnál 7 milliárd forinttal kevesebbet fordítottak a költségvetésből. Az elkülönített alapok egyéb kiadásain belül a Kutatási és Technológiai Innovációs Alapból a hazai innováció támogatására fordított kiadások technikai okokból 15 milliárd forintos elmaradást mutattak, emellett a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból uniós finanszírozással megvalósuló TÁMOP-programokhoz kapcsolódó kiadások is a vártnál kisebb mértékben teljesültek.

3. ábra

A kumulált havi közfoglalkoztatási kiadások (bal panel) és a közfoglalkoztatottak létszámának (jobb panel) alakulása 2013-ban és 2014-ben

Forrás: KSH, Magyar Államkincstár

A nyugdíjak és nyugdíjszerű ellátások kiadásai 2014-ben összesen 44 milliárd forinttal elmaradtak a törvényi előirányzattól. A Nyugdíjbiztosítási Alapból folyósított öregségi nyugdíjak vártnál alacsonyabb teljesüléséhez – több más tényező mellett – hozzájárulhatott, hogy az öregségi nyugdíjkorhatár 2014 januárjában 62 évről 62,5 évre emelkedett: ennek hatására az első félévben az öregségi nyugdíjkiadások fokozatos enyhe csökkenése volt megfigyelhető hónapról hónapra, az új megállapítások pedig a második félévre koncentráálódtak. A hozzátartozói nyugdíjak és a rokkantsági, rehabilitációs ellátások a vártnál alacsonyabb ellátotti létszám miatt maradtak el az előirányzattól. A nyugdíjak és nyugdíjszerű ellátások kiadásait az év elején a 2014. évi költségvetési törvényben tervezett infláció mértékével, 2,4 százalékkal növelték, mivel azonban 2014-ben a fogyasztóiár-index -0,2 százalék lett, így a nyugdíjak reálértéke számottevően emelkedett. A GDP-arányos nyugdíjkiadások – a reálnyugdíj-emelés mellett is – a GDP 0,7 százalékaival csökkentek 2014-ben 2013-hoz képest a nominális GDP növekedési ütemétől elmaradó indexálás és az ellátotti létszámot érintő intézkedések hatására (4. ábra).

Az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásai összesen 7 milliárd forinttal meghaladták a törvényi előirányzatot. Az eltérésből 5 milliárd forint a tervezettnél magasabb táppénzkiadásokhoz kapcsolódik, amit az őszi-téli hónapokban megemelkedett, a szokásos szezonálisnál is magasabb igénybevevői létszám okozhatott. A terhességi gyermekágyi segély 4 milliárd forinttal meghaladta az előirányzatot, ugyanakkor a gyermekgondozási díj (gyed) kismértékben elmaradt a várttól. A gyed esetében 2014-ben jelentősen növekedett az igénybevevői létszám a korábbi évekhez képest, amihez a gyed extra 2014. januári bevezetése is hozzájárult.

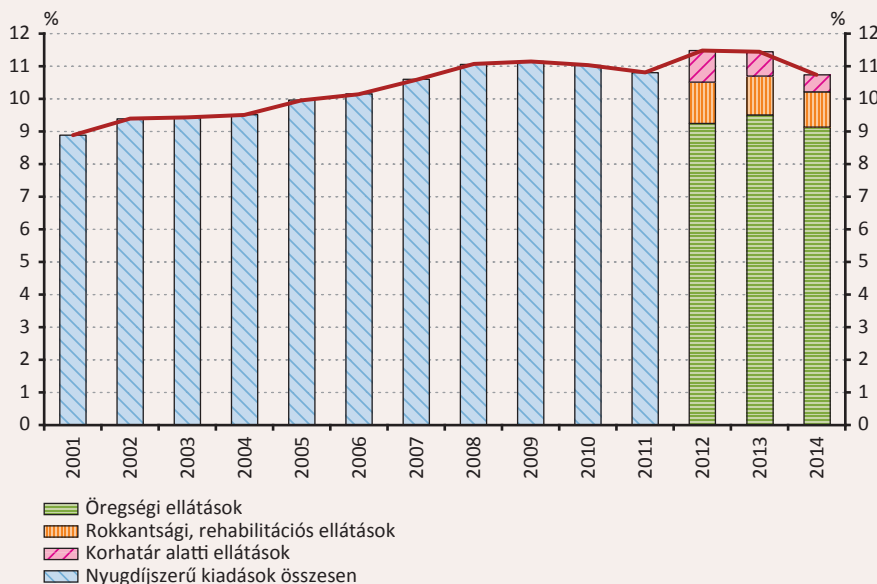
A gyógyító-megelőző ellátások kiadásai 14 milliárd forinttal meghaladták a költségvetés tervezésekor meghatározott törvényi előirányzatot. Az eltérést az okozta, hogy a kormány év végén a kassa előirányzatának 10 milliárd forintos megemeléséről döntött, a többletforrást az egészségügyi intézmények a tételes finanszírozású

készítmények (például nagy értékű onkológiai gyógyszerek) és eszközök beszerzésére fordíthatták. A gyógyító-megelőző kasszából finanszírozott egészségügyi intézmények az előirányzat terhére év közben kétszer is kaptak többletforrást fennálló tartozásállományuk csökkentésére: először júliusban 10 milliárd forintot a céltartalék átcsoportosításával, decemberben pedig 10,5 milliárd forintot a kasszamaradvány év végi felosztásával.⁷

4. ábra

Nyugdíjak és nyugdíjszerű ellátások kiadásainak alakulása 2001 és 2014 között Magyarországon

(a GDP arányában)

Megjegyzés: A 2001 és 2011 közötti adatok a költségvetési zárszámadások alapján mutatják be a nyugdíjszerű ellátások kiadásait, amelyek nem feleltethetők meg a 2012 januárjától bevezetett elszámolási rend kategóriáinak. 2012-től az „öregségi ellátások” kategóriája a korhatár feletti öregségi jellegű, a korhatár feletti rokkantsági, a 40 év jogosultsági idővel rendelkező nők által igénybe vehető szolgálatfüggő nyugellátásokat és a hozzátartozói ellátásokat tartalmazza. A 2012. évi és a 2013. évi adatok a zárszámadások adatait mutatják be. A 2014. évi értékek az előzetes pénzforgalmi adatokat mutatják. A nominális GDP idősor az ESA2010 módszertant követi.

Forrás: KSH, Magyar Államkincstár, MNB, zárszámadások

A **gyógyszerkassza nettó kiadásai** 7 milliárd forinttal magasabban alakultak a költségvetés tervezésekor meghatározott törvényi előirányzatnál. Ezen belül a gyógyszergyártók és forgalmazók befizetései az előirányzattal összhangban voltak, az eltérést a vártnál magasabb gyógyszer támogatási kiadások okozták. A gyógyszer támogatások esetében a 2014. évi eredeti előirányzat lényegében megegyezett a 2013. évi tényadattal, ugyanakkor a gyógyszer támogatási kiadások szinte az év egészében, de főként a második félévben meghaladták a bázis év havi adatait. 2014 novemberében egy kormányhatározat alapján 13 milliárd forinttal megemelték az előirányzatot főként technikai okokból, a többletforrás ugyanis fedezetet jelentett a kiadásokra a decemberben esedékes gyártói befizetések teljesülése előtt, de az előirányzat megemelését az éves kiadás-túlfutás is szükségessé tette.

A **kamatkiadások** 181 milliárd forinttal haladták meg az előirányzatot, mert nagy összegűek voltak az év folyamán végrehajtott visszavásárlások és csereaukciók, amelyek során a visszavásárolt, magasabb kuponú kötvények után kamatkiadást számol el a statisztika. A magasabb kiadásokhoz hozzájárult az önkormányzatoktól átvállalt adósság is, de ez csak a központi költségvetés kamatkiadásait növelte meg, míg az önkormányzatokét csökkentette, így a teljes államháztartás szintjén egyenlegsemleges hatású volt.

Össességében a pénzforgalmi **kamat egyenleg** mintegy 60 milliárd forinttal kedvezőbben alakult az előirányzatnál, mert a kamatkiadások többlete kisebb volt, mint a kamatbevételek javulása. Mindezt alapvetően a vártnál gyorsabban csökkenő hozamkörnyezet okozta, amely pedig a jegybanki kamatcsökkentési cikusból, az ország kockázati megítélésének javulásából és az alacsony inflációból eredt.

⁷ Az egészségügyi intézmények tartozásállományának alakulásáról áttekintést ad az 5.3. alfejezet.

2.4. A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK 2014. ÉVI EGYENLEGE

Az önkormányzati szektor az eredetileg tervezett 30 milliárd forintos hiány helyett 445 milliárd forintos eredményszemléletű többlettel zárta a 2014-es évet. A jelentős eltérést az adósság-átvállalás elszámolása okozta. A központi alrendszer 2014-ben összességében 470 milliárd forintnyi önkormányzati adósságot vállalt át. Ha e tényező egyenlegjavító hatásától eltekintünk, akkor 25 milliárd forintos deficittel zárt volna 2014-ben az alrendszer. A költségvetési törvényben szereplő előirányzat – eltekintve az adósságátvállalás egyenlegre gyakorolt technikai hatásától – lényegében az előzetes terveknek megfelelően alakult, ugyanakkor a bevételi és a kiadási oldalán egyaránt szerkezeti változások történtek a bázisévhez képest.

A **helyi adóknál** a korábbi években tapasztalt magas növekedési dinamika 2014-ben lassult, és az adóbevételek növekedési üteme mintegy egy százalékponttal elmaradt a nominális GDP bővülésének ütemétől.

Az **önkormányzati szektor kiadásai** az előzetesen várttól eltérő szerkezetben alakultak. A bérköltség 75 milliárd forinttal, azaz 11,1 százalékkal magasabb lett a tervezéskor vártnál. Az eltérés a rendszeres bérkifizetésekre kötődik: egyrészt a vártnál magasabb közfoglalkoztatási kiadások okozták, másrészt alulbecsült volt a kormányzati bérintézkedések kiadásnövelő hatása, harmadrészt az adósságterhek csökkenése az önkormányzatok egy részénél fedezetet teremtett bércorrekciókra. A dologi kiadások viszont 37 milliárd forinttal, azaz 5,1 százalékkal elmaradtak az előzetesen várt kiadási szinttől. A saját forrású tőkejellegű kiadások a vártnál magasabb összegben alakultak, a 34 milliárd forintnyi többletkiadás részben ahhoz köthető, hogy az uniós források bevonása is magasabb lett az előzetesen tervezettnél 68 milliárd forinttal, továbbá az uniós forrásokhoz szükséges önrész is magasabb volt az eredetileg becsültnél. A közfoglalkoztatási programok felfutásával összhangban, a társadalmi és szociálpolitikai juttatások bázisévhez és a tervezett kiadási szinthez képest is mintegy 25 milliárd forinttal alacsonyabbak lettek.

2.5. A STATISZTIKAI KORREKCIÓK (ESA-HÍD)

A fent bemutatott pénzforgalmi bevételek és kiadások egyenlegeként adódó GFS-egyenleg és az európai uniós kötelezettségeink szempontjából kiemelten fontos ESA-egyenleg közötti átvezetést a **statisztikai korrekciók** (ESA-híd) biztosítják. Erre azért van szükség, mert a tranzakciók egy részét az uniós elszámolás a teljesítés időpontjában (eredményszemléletű elszámolás), míg a magyar gyakorlat a pénzmozgás időpontjában (pénzforgalmi elszámolás) rögzíti. Emellett a GFS-statisztikához képest az ESA-módszertan által meghatározott kormányzati szektor szélesebb körű (tartalmaz például egyes kvázifiskális tevékenységeket is), továbbá egyes pénzügyi ügyleteket, így például a piaci áron történő részesedésvásárlásokat nem veszi figyelembe a költségvetési egyenleg meghatározásakor.

A 2014. évi költségvetési törvény elfogadásakor az eredményszemléletű statisztikai korrekciók (ESA-híd) becsült mértéke a GDP 0,2 százalékát tette ki, amely azonban az előzetes tények alapján -0,3 százalék lett, tehát az ESA-egyenleg a GDP 0,3 százalékával kedvezőtlenebb a pénzforgalmi egyenleghez képest 2014-ben.

A költségvetési törvényhez képest jelentkező, a GDP 0,5 százalékát megközelítő eltérés mögött több tényező ellentétes előjelű alakulása áll. Az eredetileg becsültnél a GDP 0,3 százalékával csökkentette az ESA-hídat az államadósság kezeléséhez kapcsolódó swapokból eredő kamatok elszámolása.⁸ Szintén a negatív ESA-híd irányába hatott, hogy az uniós programokhoz kapcsolódóan kisebb mértékben került sor a projektek költségeinek hazai megelőlegezésére. A fentieket részben ellentételezték ugyanakkor az állami vagyon növelésére fordított pénzforgalmi kiadásokhoz tartozó pozitív statisztikai korrekciók.

⁸ A költségvetési törvényben nem pontosan az ESA-statisztika, hanem az EU fiskális szabályai szerint releváns EDP-jelentés módszertana szerinti egyenleget szerepeltette a Kormány, amelynél az államadósság kezelése során kötött swapok esetében az adott tartozás swap utáni kamatterhét kellett figyelembe venni, ami az elmúlt években kiadáscsökkentő hatású volt. 2014 szeptemberétől azonban az EDP-egyenleg számítási módszertana megváltozott (azonossá vált az ESA-egyenlegével), és már az eredeti adósságelem kamatterhe a mérvadó, tehát megszűnt ez a hiánycsökkentő korrekció.

2.6. AZ ÁLLAMADÓSSÁG ALAKULÁSA 2014-BEN

A GDP-arányos bruttó államadósság a 2013. év végi 77,3 százalékról 76,9 százalékra mérséklődött 2014. év végére. Az adósság tavalyi csökkenése mögött több tényező együttes hatása húzódik meg. Az adósságráta mérséklődését támogatta a reálgazdaság tavalyi dinamikus növekedése, amelynek üteme meghaladta mind a piaci, mind a kormányzati várakozásokat. Emellett a tervezettnél alacsonyabb GDP-arányos államháztartási hiány is az adósságráta csökkenése irányába hatott. E tényezők adósságrátára gyakorolt pozitív hatásait azonban részben ellensúlyozta a forint euróval szemben bekövetkezett gyengülése (296,9 forint/euróról 314,9 forint/euróra). Az államadósság árfolyam-érzékenységét az okozza, hogy a 2011 óta bekövetkezett szignifikáns (több mint 12 százalékpontos) részarány-csökkenés ellenére még mindig magas, közel 40 százalékos az adósság devizaaránya, ezért az euró-forint árfolyam minden 1 forintos változása mintegy 0,1 százalékponttal módosítja a GDP-arányos államadósságot. A dollár erősödése az euróhoz képest szintén adósságnövelő hatású volt az eredetileg dollárban kibocsátott adósságon keresztül.

A központi költségvetés 2013 után tavaly folytatta az önkormányzati alrendszer adósságkonszolidációját, ami azonban nem érintette a teljes államháztartás konszolidált bruttó adósságát. A konszolidáció keretében a költségvetés összesen 470 milliárd forintnyi, túlnyomó részt devizában denominált adósságállományt vállalt át az önkormányzatoktól. Ebből 69 milliárd forintnyi adósság 2014-ben járt le, amely még tavaly törlesztésre is került és a központi alrendszer pénzforgalmi kiadásai között is megjelent.

Az Alaptörvény adósságszabálya teljesült 2014-ben. Az Alaptörvény adósságszabálya az árfolyamváltozás hatásaitól szűrt GDP-arányos bruttó államadósság évenkénti csökkenését írja elő mindaddig, amíg annak értéke 50 százalék fölött van. 2014-ben az átértékelődés a GDP több mint 1,6 százalékaival növelte az adósságrátát. E hatást kiszűrve 75,3 százalék körül alakult volna a bruttó adósságráta. Mivel ez 2 százalékponttal alacsonyabb a GDP-arányos államadósság 2013. év végi értékénél, az adósság tavalyi alakulása megfelelt az adósságszabály előírásának.

3. A 2015. évi államháztartási folyamatok várható alakulása

3.1. A KORMÁNYZATI SEKTOR 2015. ÉVI VÁRHATÓ EREDMÉNYSZEMLELETŰ EGYENLEGE

Előrejelzésünk szerint 2015-ben teljesülhet a kormányzati szektor ESA-egyenlegére vonatkozó 2,4 százalékos kormányzati hiánycél. Prognózisunk alapján az államháztartás ESA-hiánya a GDP 2,4 százaléka lehet a GDP 0,1 százalékát kitevő szabad tartalékok teljes törlése esetén, amelyek a költségvetési törvény alapján mindaddig nem használhatóak fel, amíg nem látszik biztosítottak a hiánycél elérése. A tervezett ESA-deficit és eredmény-szemléletű hiány-prognózisunk összege ugyan megegyezik, de szerkezetükben több ponton is eltérést mutatnak. Az államháztartás pénzforgalmi hiányára vonatkozó előrejelzésünk a GDP 0,35 százalékaival alacsonyabb a módosított törvényi előirányzatnál, ugyanakkor ezt ellentételezi az eredmény-szemléletű és a pénzforgalmi hiány közötti statisztikai korrekciókra vonatkozó eltérő becslésünk (5. táblázat).

5. táblázat A kormányzati szektor 2015. évi egyenlege (GDP százalékában)	2014	2015		
	Előzetes tény	Törvényi előirányzat	MNB-előrejelzés ²	Eltérés
1. Központi alrendszer pénzforgalmi egyenlege ¹	-2,6	-2,7	-2,2	0,4
2. Önkormányzatok pénzforgalmi egyenlege	0,3	-0,1	-0,1	0,0
3. Államháztartás pénzforgalmi (GFS) egyenlege (1+2)	-2,3	-2,7	-2,3	0,4
4. GFS-ESA különbszet	-0,3	0,3	-0,1	-0,4
5. Kormányzati szektor ESA-egyenlege (3+4)	-2,6	-2,4	-2,4	0,0

Megjegyzés: 1. A pénzforgalmi egyenleg a módosított törvényi előirányzatot mutatja be. 2. Az MNB előrejelzése azzal a feltevéssel készült, hogy az Országvédelmi Alapban elkülönített 30 milliárd forintnyi tartalék elköltésére nem kerül sor.

A 2014 decemberében elfogadott költségvetési törvény az államháztartás központi alrendszerének 2015. évi pénzforgalmi hiányát 877 milliárd forintban határozta meg. A költségvetési törvény 2015. júniusi módosítása⁹ alapján a pénzforgalmi hiánycél 892 milliárd forintra emelkedett. Az MNB prognózisa az aktuális pénzforgalmi hiánycélnál 146 milliárd forinttal, azaz a GDP 0,4 százalékaival alacsonyabb deficittel számol. Ezen belül a pénzforgalmi kamategyenleg 63 milliárd forinttal kedvezőbben alakulhat a módosított törvényi előirányzatnál a költségvetési törvény elfogadása óta az állampapír-piacon bekövetkezett hozamcsökkenés miatt, a költségvetés elsődleges többlete pedig 83 milliárd forinttal nagyobb lehet a költségvetési törvényben szereplő értéknél. Ebből 30 milliárd forinttal alacsonyabb hiányt az eredményez, hogy előrejelzésünk a költségvetésbe szabadon felhasználható tartalékként beépített Országvédelmi Alap teljes törlését feltételezi.

A központi alrendszer egyenlegére vonatkozó előrejelzésünk és a módosított törvényi előirányzat közötti eltérés az alábbiak szerint alakul (6. táblázat):

⁹ A 2015. évi költségvetés módosítását a 2015. évi LXXIII. törvény tartalmazza, amelyet az 5.1. alfejezetben részletesebben is bemutatunk.

- A központi költségvetés egyenlegére készített előrejelzésünk 114 milliárd forinttal magasabb a módosított törvényi előirányzatnál. Az Országvédelmi Alapban elkülönített szabad tartalék el nem költése esetén a pénzforgalmi egyenleg ennél is kedvezőbben alakulhat, 144 milliárd forinttal maradhat el a módosított költségvetési törvényben szereplő hiánycéltól. A bevételi oldalon a fogyasztáshoz kapcsolódó bevételek mintegy 90 milliárd forinttal meghaladhatják az előirányzatot: az áfabevételek elsősorban bázishatás miatt, a jövedéki adóbevételek az olajár-csökkenés miatti üzemanyag-fogyasztás növekedés hatására alakulhatnak a tervezett érték felett. A személyi jövedelemadó bevételek mintegy 20 milliárd forinttal meghaladhatják az előirányzatot a költségvetési törvény makrogazdasági pályájában tervezettnél magasabb bértömeg-növekedés hatására. A kiadási oldalon az előirányzatnál alacsonyabb hiány irányába mutat, hogy a költségvetési törvényhez képest alacsonyabb európai uniós forráslehívást feltételezünk, amihez kisebb önrész-igényhez kapcsolódik. A tervezettnél várhatóan 63 milliárd forinttal kedvezőbb kamategyenleg hatása is a központi költségvetésben jelenik meg. A fenti kedvező hatásokat részben ellentételezi, hogy a költségvetési törvénnyel ellentétben nem számolunk az egyéb értékesítési és hasznosítási bevételek soron tervezett 169 milliárd forint teljesülésével, mivel annak részleteit nem tartalmazza a költségvetési törvény.
- Az elkülönített állami pénzalapok egyenlegére vonatkozó prognózisunk 14 milliárd forinttal kedvezőbb a törvényi előirányzatnál. A bevételi oldalon egyes tételek (például innovációs járulék, játékadó) esetében mintegy 10 milliárd forinttal magasabb bevételi prognózissal számolunk a költségvetési törvényhez képest. A közfoglalkoztatási kiadások előrejelzésünk szerint kismértékben elmaradhatnak a tervezett szinttől az első negyedéves létszám adatok alapján.
- A társadalombiztosítási alapoknál a „nullszaldósra” tervezett egyenleghez képest 12 milliárd forintos hiányt prognosztizálunk. A Nyugdíjbiztosítási Alap bevételei 2015-ben várhatóan 31 milliárd forinttal meghaladhatják az Alap kiadásait. Egyrészt a járulékbévételek a költségvetésben szereplőnél magasabb bértömeg-növekedés hatására felülmúlhatják a törvényi előirányzatot, míg a kiadási oldalon a nyugdíjknál kisebb mértékű kiadás-megtakarításra számítunk a törvényi előirányzathoz képest. Tekintve, hogy a költségvetési törvény alapján a Nyugdíjbiztosítási Alap többletét az év végén teljes egészében be kell fizetni a központi költségvetésbe, azt feltételezzük, hogy az évközben felhalmozott többlet a tavalyi évhez hasonlóan lenullázódik (ez az államháztartás szintjén egyenleg semleges hatású). Az Egészségbiztosítási Alapban 12 milliárd forintos deficit keletkezhet 2015-ben: a gyógyszerkassza nettó kiadásai és a gyógyászati segédeszköz támogatás előrejelzésünk szerint összesen mintegy 16 milliárd forinttal meghaladhatják a törvényi előirányzatot, amit az első féléves tény adatok is megerősítenek.

6. táblázat

A központi alrendszer 2015. évi pénzforgalmi egyenlege

(milliárd forint)

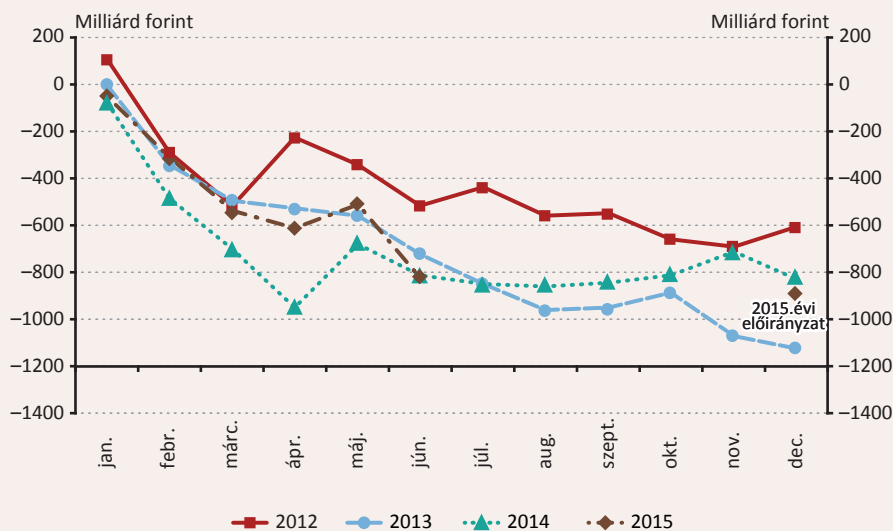
	2014	2015		
	Előzetes tény ¹	Módosított törvényi előirányzat	MNB-előrejelzés ²	Eltérés
1. Központi költségvetés egyenlege	-834	-841	-728	114
2. Elkülönített állami pénzalapok egyenlege	6	-51	-37	14
3. Társadalombiztosítási alapok egyenlege	6	0	-12	-12
I. Központi alrendszer egyenlege összesen (1+2+3)	-822	-892	-777	116
ebből:				
a. Kamategyenleg	-1 011	-987	-925	63
b. Elsődleges egyenleg	189	95	148	53
II. Az Országvédelmi Alap törlésének egyenleg hatása	0	0	30	30
III. MNB egyenleg az Országvédelmi Alap felhasználása nélkül (I.+ II.)		-892	-747	146

Megjegyzés: 1. A 2014. évi előzetes tény adatok a KSH 2015. áprilisi EDP-jelentéséből, valamint a Magyar Államkincstár adataiból származnak. 2. Az MNB előrejelzése a 2015. júniusi Inflációs jelentés költségvetési előrejelzését mutatja be.

Az állami költségvetés – önkormányzatok nélkül számított – első félévi pénzforgalmi hiánya 823 milliárd forint volt, ami a módosított törvényi előirányzat 92 százalékát teszi ki, és a szabad tartalékok törlését feltételező éves hiányprognózisunk 106 százalékát jelenti. Az első hat havi deficit mértéke lényegében megegyezik a tavalyi év azonos időszaka alatt keletkezett hiánnyal (5. ábra), és az előirányzat százalékában kifejezett 2015. évi kumulált hiány közel esik a 2014. évi pénzforgalmi tényadat arányában kifejezett tavalyi első félévi értékhez. Számos tényező magyarázza, hogy az első félévben alakul ki az éves deficit túlnyomó része. Több bevételi tétel a második félévben kerül befizetésre (például a társasági adóbevételek jelentős része decemberben érkezik meg a költségvetésbe), a kiadási oldalon pedig több tétel, például a kamatkidások nagyobb része az első félévre koncentrálódik. Másrészt 2015 első félévében az uniós projektekhez kapcsolódó bevételek elmaradtak a kifizetésektől, így a költségvetés jelentős összeget előlegezett meg. A megelőlegezés várhatóan nem érinti a 2015. évi eredményszámléletű egyenleget. Egyrészt várakozásunk szerint az elmaradt uniós támogatások nagyobb része az év végéig beérkezhet, másrészt ha a szabályos kifizetésekhez kapcsolódó támogatások 2016-ra csúsznak át, akkor az eredményszámléletű statisztikai korrekciókon keresztül visszakorrigálódnak a 2015. évi eredményszámléletű egyenlegben.¹⁰

5. ábra
Az állami költségvetés éven belüli kumulált pénzforgalmi hiánya
(milliárd forint)

Forrás: Magyar Államkincstár

¹⁰ A megelőlegezés akkor növelheti az ESA-hiányt, ha olyan projektekhez is támogatást nyújt az állam, amelyeket végül nem vagy csak a vártnál kisebb részben támogatnak az EU alapok.

1. keretes írás**A 2015. évi költségvetési törvény fontosabb intézkedései**

A 2015. évi költségvetési törvény a **bevételeket** illetően több új intézkedést tartalmaz, amelyek azonban összességükben nem jelentősek sem az egyenlegre, sem a költségvetés szerkezetére gyakorolt hatásukat illetően. A bevételi oldalon a bevételeket növelő és csökkentő intézkedések is találhatóak. A teherautók számára kötelező e-útdíj rendszerben 5 százalékkal magasabb díjakat kell fizetni 2015 januárjától, ami 7 milliárd forinttal növelheti 2015-ben az elektronikus útdíjból származó bevételeket. A 2015. évi költségvetési törvényben szerepelt először a dohányipari vállalkozások egészségügyi hozzájárulási kötelezettsége, amiből éves szinten 13 milliárd forint bevétel érkezik a költségvetésbe. A környezetvédelmi termékdíjból származó bevételek esetében 2015-től bővül az adótárgyak köre, és emelkednek a díjtételek is, ezek bevételnövelő hatása együttesen 13 milliárd forint lehet. A társasági adóbevételek esetében két új intézkedés is alacsonyabb bevételi összeg irányába mutat. Egyrészt 25-30 milliárd forintos adóbevétel-kiesést okozhatnak 2015-ben a devizahitelekkel kapcsolatos döntések nyomán a korábban bevallott adóból érvényesíthető társasági adó kedvezmények. Emellett további 11 milliárd forintos hatása lehet annak, hogy a társasági adóalapból levonhatóvá válik a felsőoktatás támogatására fordított támogatások egy része, és módosul a filmalkotásokkal, előadóművészettel és látványsportokkal kapcsolatos támogatások után igénybe vehető adókedvezmény szabályozása.

A **kiadási oldalt érintő intézkedések** közül kiemelendők az egészségügyi ellátórendszer működését segítő intézkedések. A 2015. évi költségvetési törvényben 60 milliárd forintot különítettek el az egészségügyi intézmények tartozásállományának rendezésére a Miniszterelnökség céltartalékai soron. A rendelkezésre álló előirányzat egy 2015. áprilisi kormányhatározat értelmében átkerült az Emberi Erőforrások Minisztériumának költségvetésébe, és májusban kezdetét vette a lejárt tartozások kifizetése. Ezen felül a gyógyító-megelőző kasszában a háziorvosi ellátórendszer megújításához kapcsolódóan 10 milliárd forint többletforrást kapott az alapellátás, amelynek folyósítása 2015 februárjában kezdődött el, és havi 130 ezer forint pluszforrást jelent praxisonként. A fegyveres és rendvédelmi dolgozók 2015. július 1-jétől átlagosan 30 százalékos illetményalap-emelést kapnak, ami várhatóan 44 milliárd forint kiadást jelent a költségvetés számára. A közfoglalkoztatotti létszám további bővítése miatt a közfoglalkoztatási kiadások mintegy 40 milliárd forinttal emelkedhetnek 2015-ben 2014-hez képest. A közsférában megvalósuló életpálya-modellek kiterjesztése miatt növekvő bérek hatására a bérkompenzációra fordított költségvetési kiadások 25 milliárd forinttal csökkenhetnek 2015-ben az előző évhez képest.

3.2. A KÖZPONTI ALRENDSZER PÉNZFORGALMI BEVÉTELEI

A **központi alrendszer elsődleges bevételei** előrejelzésünk szerint a GDP 0,1 százalékával elmaradhatnak a költségvetési törvény előirányzatától. Az adó- és járulékbévételek esetében jelentős, a GDP 0,3 százalékát meghaladó bevételi többletre számítunk, elsősorban a fogyasztáshoz kapcsolódó bevételek (áfabevételek, jövedéki adóbevételek) kedvező alakulása miatt. Ugyanakkor az egyéb bevételek soron a költségvetési törvénnyel ellentétben nem számolunk az egyéb értékesítési és hasznosítási bevételek teljesülésével intézkedések hiányában, ami a GDP 0,5 százalékát kitevő eltérést okoz bevételi prognózisunk és az előirányzat között.

A **gazdálkodó szervezetek befizetései** összesen 14 milliárd forinttal maradhatnak el az előirányzattól előrejelzésünk alapján. Az elmaradás jelentős része két tételnél jelentkezik. A bányajáradékból származó bevétel 11 milliárd forinttal lehet alacsonyabb az előirányzatnál, amelyet a költségvetés tervezésekor figyelembe vettnél alacsonyabb olajár-pálya indokol. A megtett úttal arányos útdíj (e-útdíj) pedig az első féléves adatok alapján 12 milliárd forinttal maradhat el a költségvetés által várttól. A fentieket ellensúlyozza ugyanakkor, hogy a bejövő adatok alapján az időarányos útdíjból származó bevétel 10 milliárd forinttal magasabb lehet az előirányzatnál.

7. táblázat

A központi alrendszer 2015. évi részlegesen konszolidált pénzforgalmi bevételei

(milliárd forint)

	2014	2015				
	Előzetes tény	Törvényi előirányzat (módosított)	I-VI. hó teljesülés	Előirányzat százalék	MNB-előrejelzés	Eltérés: MNB-előirányzat
KÖZPONTI ALRENDSZER ADÓ- ÉS JÁRULÉKBEVÉTELEI	11 716	12 056	5 854	49%	12 169	113
Gazdálkodó szervezetek befizetései	1 305	1 306	601	46%	1 292	-14
Társasági adó	395	341	162	47%	341	0
Pénzügyi szervezetek különadója	149	144	73	51%	144	-1
Egyszerűsített vállalkozási adó	97	84	23	28%	83	-1
Bányajáradék	63	49	20	40%	38	-11
Játékadó	35	40	19	49%	37	-3
Energiaellátók jövedelemadója	35	45	20	46%	42	-3
Kisadózók tételes adója	42	56	26	46%	52	-4
Kisvállalati adó	13	16	6	35%	13	-3
Elektronikus útdíj	125	788	653	83%	742	-46
Közműadó	55	54	28	51%	57	3
Egyéb adók és befizetések	297	-312	-430	138%	-257	55
Fogyasztáshoz kapcsolt adók	4 336	4 397	2 091	48%	4 486	89
Általános forgalmi adó	3 036	3 172	1 487	47%	3 202	30
Jövedéki adó	919	914	443	49%	961	48
Regisztrációs adó	19	20	10	53%	20	0
Távközlési adó	56	56	27	49%	58	2
Pénzügyi tranzakciós illeték	278	206	108	52%	215	9
Biztosítási adó	29	29	16	54%	30	2
Lakosság befizetései	1 754	1 807	913	51%	1 823	17
Személyi jövedelemadó	1 589	1 640	824	50%	1 659	19
Illetékbefizetések, egyéb adók	122	121	66	54%	120	-1
Gépjárműadó	42	46	23	51%	44	-1
Elkülönített alapok adó és járulékbefizetései	277	283	130	46%	292	9
Társadalombiztosítási alapok adó és járulékbefizetései	4 044	4 264	2 119	50%	4 276	12
Szociális hozzájárulási adó és járulékok	3 788	3 983	1 970	49%	3 995	12
Egyéb járulékok és adók	256	281	149	53%	281	0
EGYÉB BEVÉTELEK	465	424	181	43%	270	-155
Központi ktv. egyéb bevételei	357	317	100	32%	163	-155
Társadalombiztosítási alapok egyéb bevételei	37	37	37	101%	37	0
Elkülönített alapok egyéb bevételei	71	70	44	63%	70	0
KAMATBEVÉTELEK	334	125	155	124%	247	122
BEVÉTELI TÉTELEK ÖSSZESEN	12 516	12 605	6 190	49%	12 685	81

Megjegyzés: 1. A 2014. évi előzetes tényadatok a KSH 2015. áprilisi EDP-jelentéséből, valamint a Magyar Államkincstár adataiból származnak, a 2015. első féléves tényadatok a Magyar Államkincstár adatait mutatják. 2. Az MNB előrejelzése a 2015. júniusi Inflációs jelentés költségvetési előrejelzését mutatja be. 3. A táblázatban bemutatott bevételi főösszegek eltérnek a költségvetési törvényben szereplő főszámoktól amiatt, hogy a központi alrendszeren belüli pénzeszköz-átadások hatását kiszűrjük a rendelkezésre álló adatok alapján, és egyes kiadási tételeket nettó értelemben, a kapcsolódó közvetlen bevételekkel csökkentve számolunk el.

A **társasági adóból** származó bevételekre vonatkozó előrejelzésünk megegyezik a költségvetési törvényben szereplő 341 milliárd forintos előirányzattal. Egyrészt a bevezetett növekedési adóhiteles program miatt az idei évre közel 20 milliárd forint társasági adó kieséssel számolunk, mivel a részletfizetési lehetőség már a 2015. decemberi adóelőleg feltöltésnél igényelhető. A program keretében azok a cégek, amelyek ötszörösével növelték az adózás előtti eredményüket, lehetőséget kapnak arra, hogy a következő két adóév során egyenlő részletekben fizessék meg a növekedés miatt keletkező többlet társasági adót. Másrészt ezt ellensúlyozza a tavalyi meglepetésszerűen magasabb adóelőleg feltöltés, ami 20 milliárd forinttal növeli előrejelzésünket.

Az **általános forgalmi adóból** várható éves bevétel 3202 milliárd forint lehet becslésünk szerint, ami 1 százalékkal haladja meg a költségvetési törvényben szereplő összeget. Az eltérés jórészt a bázisatással magyarázható, mivel a 2014. évi eredményszemléletű áfabevétel meghaladta a 2015. évi költségvetés tavalyi év végi tervezésekor várt összeget. A költségvetési tervezéshez felhasznált makrogazdasági előrejelzésben szereplő inflációtól ugyan várhatóan elmaradhat az ez évi fogyasztói árindex az MNB prognózisa alapján, ám ennek bevételcsökkentő hatását tompítja, hogy az MNB legfrissebb előrejelzése szerint idén a vártnál nagyobb ütemben növekedhet a háztartások fogyasztása és a közösségi fogyasztás is. Az online pénztárgépek teljeskörű bevezetésére 2014. augusztustól került sor, ezért azzal számolunk, hogy 2015 év második felében már beépül a bázisba a bevezetés hatása, így az előző évhez képest az első félévben tapasztalt 8 százalékos bevétel-növekedés a második félévben 3 százalékra mérséklődhet.

A **jövedéki adóból** származó bevétel prognózisunk szerint idén 961 milliárd forint lehet, ami 48 milliárd forinttal nagyobb, mint a költségvetési törvényben szereplő előirányzat. A közel öt százalékos eltérés szinte teljes mértékben az üzemanyagok után fizetendő jövedéki adóhoz kapcsolódik. A részben az olajár csökkenésével magyarázható fogyasztásnövekedés hatására az első negyedévben 16 százalékkal emelkedett az üzemanyagok után befizetett jövedéki adó az előző évhez képest, míg ez az index 2014-ben átlagosan 8 százalék volt (6. ábra).

6. ábra
Az üzemanyagok után befizetett jövedéki adóbevételek alakulása
(12 havi kumulált érték)

Forrás: Magyar Államkincstár

A **pénzügyi tranzakciós illeték**re vonatkozó előrejelzésünk 215 milliárd forintot tesz ki, ami 9 milliárd forinttal meghaladja a költségvetési törvény előirányzatát. A különbséget vélhetően az adóalapot képező pénzforgalom alakulásának eltérő megítélése okozza.

A **személyi jövedelemadó** esetében az elmúlt évek lefutásaival összevetve idén az első félévben az előirányzathoz viszonyítva nagyobb volt az adóbevétel. A makrogazdasági prognózisunk és a féléves adatok alapján azzal számolunk, hogy 2015-ben mintegy 20 milliárd forint bevételi többlet jelentkezhet a személyi jövedelemadó soron az előirányzathoz képest. Ez elsősorban a munkapiaci folyamatokkal magyarázható, ugyanis a költségvetési törvényhez képest magasabb keresettömeg növekedéssel számolunk.

Az **elkülönített alapok bevételeinél** összesen 9 milliárd forint bevételi többletet várunk éves szinten a költségvetési előirányzathoz képest az innovációs járulék és a játékadó soron. Az innovációs járulékból a korábbi évekhez hasonlóan június végéig az éves előirányzat mintegy 30 százaléka realizálódott, de ez az éves teljesülést várhatóan nem érinti, mivel a befizetések egy jelentősebb része rendszerint decemberben érkezik meg a költségvetésbe. A játékadó bevételeknél az első félév nyeresémi-halmozódásai miatt várunk az előirányzatnál magasabb bevételi összeget.

A **társadalombiztosítási alapok adó- és járulékbetételei** az első félévben az időarányosan várható előirányzatnak megfelelően alakultak. Prognózisunk alapján éves szinten kismértékű, 12 milliárd forintnyi többletbevétellel számolunk az előirányzathoz képest a szociális hozzájárulási adók esetében. A magasabb bevételi prognózisunkat az okozza, hogy az MNB a költségvetési törvény makrogazdasági pályájában tervezettnél magasabb bértömeg-növekedést jelez előre 2015-re. A járulékbetételek az első félévben összesen 5,7 százalékkal lettek magasabbak, mint a tavalyi év azonos időszakában a bérek és a foglalkoztatottság emelkedésének hatására.

Egyéb bevételekből összesen 270 milliárd forint bevételt várunk, ami 155 milliárd forinttal elmarad a költségvetési törvényben szereplő előirányzattól a központi költségvetés egyéb bevételeire vonatkozó alacsonyabb prognózisunk miatt. Ennek oka az, hogy a költségvetési törvénnyel ellentétben nem számolunk az **állami vagyonnal kapcsolatos bevételeknél** az egyéb értékesítési és hasznosítási bevételek soron előirányzott 169 milliárd forint teljesülésével, mivel eddig nem vált ismertté a bevételi tervek teljesítését megalapozó intézkedés. Emellett ugyanakkor az egyéb bevételeknél egyes kisebb tételek (például bírságbevételek) az első félévben összesen 14 milliárd forinttal meghaladták az előirányzatot.

3.3. A KÖZPONTI ALRENDszer PÉNZFORGALMI KIADÁSAI

Az **elsődleges kiadási tételekre** vonatkozó prognózisunk a GDP mintegy 0,4 százalékaival alacsonyabb kiadási szinttel számol a költségvetési törvényhez képest. A költségvetési szervek és fejezetek nettó saját kiadásait GDP-arányosan 0,3 százalékponttal magasabbra becsüljük az előirányzatnál, elsősorban azért, mert figyelembe vettük, hogy a költségvetés tervezésekor a központi tartalékok sorokon szereplő kiadások egy része már felosztásra került ennél az összevont kiadási tételnél. A központi tartalékoknál jelentkező eltéréshez emellett az is hozzájárul, hogy előrejelzésünkben a GDP 0,1 százalékát kitevő Országvédelmi Alap zárólását feltételezzük a hiánycél elérése érdekében. Az uniós támogatásokkal kapcsolatos nettó kiadások előrejelzésünk alapján a GDP 0,15 százalékaival elmaradhatnak az előirányzattól a tervezettnél alacsonyabb forráslehívás miatti kisebb önrész-igény miatt. A pénzforgalmi kamategyenleg a hozamok folytatódó csökkenéséből fakadóan 2015-ben a GDP 0,2 százalékaival kedvezőbben alakulhat a tervezettnél.

Az **egyedi, normatív és közmédiának nyújtott támogatásokhoz** kapcsolódó kifizetések az első félévben az éves előirányzat 60 százalékát érték el a tavalyi szezonalitással megegyezően. Az időarányosnál magasabb kiadási szint az egyedi és normatív támogatásokhoz kapcsolódott, azonban mivel a tétel évközi lefutása jellemzően nem egyenletes, így a kifizetések várhatóan nem fogják meghaladni az éves előirányzatot.

A **lakástámogatások** esetében az első féléves teljesítés elmaradt az elmúlt évekre jellemző értéktől. Ennek ellenére nem számolunk azzal, hogy jelentősen alulteljesülne ez a kiadási tétel az előirányzathoz képest, mivel egyelőre bizonytalan, hogy a július 1-jével induló családi otthonteremtési kedvezmény igénybevétele miként fog alakulni a második félévben.

8. táblázat

A központi alrendszer 2015. évi részlegesen konszolidált pénzforgalmi kiadásai

(milliárd forint)

	2014	2015				
	Előzetes tény	Törvényi előirányzat (módosított)	I-VI. hó teljesülés	Előirányzat százaléka	MNB-előrejelzés	Eltérés: MNB-előirányzat
ELSŐDLEGES KIADÁSI TÉTELEK	11 992	12 385	6 325	51%	12 290	-95
Egyedi, normatív és közmédiának nyújtott támogatások	354	372	221	60%	372	0
Szociálpolitikai menetidj támogatás	103	104	52	50%	104	0
Lakásépítési támogatások	128	129	53	41%	124	-5
Családi támogatások, szociális juttatások	510	574	287	50%	565	-8
Korhatár alatti ellátások	173	134	72	54%	135	1
Központi költségvetési szervek és fejezetek nettó kiadásai	3 838	4 109	2 375	58%	4 161	52
Nettó saját kiadásai	3 288	3 321	1 722	52%	3 418	97
EU-támogatásokkal kapcsolatos nettó kiadásai	550	788	653	83%	743	-45
Helyi önkormányzatok támogatása	724	658	304	46%	668	11
Hozzájárulás az EU költségvetéséhez	291	296	180	61%	296	0
Központi tartalékok	0	286	0	0%	147	-139
Adósságvállalás	69	0	0	0%	0	0
Állami vagyonnal kapcsolatos kiadások	42	129	53	41%	124	-5
Egyéb kiadások	525	191	91	48%	200	9
Elkülönített alapok kiadásai	453	528	208	39%	523	-4
NFA - Passzív kiadások	50	50	23	47%	48	-2
NFA - Aktív kiadások	226	270	124	46%	263	-7
Egyéb kiadások	178	208	61	29%	212	4
Társadalombiztosítási alapok kiadásai	4 783	4 877	2 428	50%	4 871	-7
NYA - Nyugellátások	2 915	3 007	1 493	50%	2 993	-14
EA - Rokkantsági, rehabilitációs ellátások	336	336	162	48%	322	-14
EA - Pénzbeli ellátások	224	229	119	52%	235	6
EA - Gyógyító-megelőző ellátások	946	949	469	49%	949	0
EA - Gyógyszerkassza nettó kiadásai	245	240	126	52%	250	10
Egyéb kiadások	118	116	59	50%	122	6
KAMATKIADÁSOK	1 346	1 112	688	62%	1 172	60
KIADÁSI TÉTELEK ÖSSZESEN	13 338	13 497	7 013	52%	13 461	-36

Megjegyzés: 1. A 2014. évi előzetes tényadatok a KSH 2015. áprilisi EDP-jelentéséből, valamint a Magyar Államkincstár adataiból származnak, a 2015. első féléves tényadatok a Magyar Államkincstár adatait mutatják. 2. Az MNB előrejelzése a 2015. júniusi Inflációs jelentés költségvetési előrejelzését mutatja be. 3. A táblázatban bemutatott kiadási főösszegek eltérnek a költségvetési törvényben szereplő főszámoktól amiatt, hogy a központi alrendszeren belüli pénzeszköz-átadások hatását kiszűrjük a rendelkezésre álló adatok alapján, és egyes kiadási tételeket nettó értelemben, a kapcsolódó közvetlen bevételekkel csökkentve számolunk el.

A **családi támogatások és a jövedelempótló szociális támogatások** esetén az első félév folyamataiból kiindulva nem várunk lényeges eltérést az előirányzatokhoz képest.

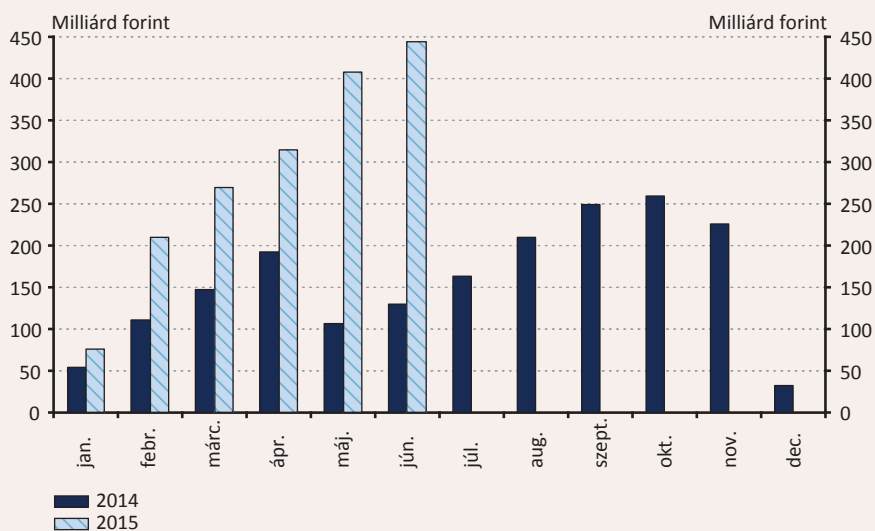
A **központi költségvetési szervek és fejezetek nettó kiadásainál**¹¹ az első félévi teljesítés az előirányzat 58 százalékát teszi ki. Ez látszólag arra utal, hogy éves szinten jelentősebb előirányzat túllépés következhet be, de két tényezőt kell figyelembe venni a tényadatok értékelésekor. Egyrészt az uniós forrásokhoz kötődő kiadásoknál a tavalyi évnél is magasabb a kiadás-megelőlekezés összege, másrészt a tartalék előirányzatokból (céltartalékok, kormányzati rendkívüli intézkedések tartalék) már mintegy 100 milliárd forintnyi kiadás ezen a soron került elköltésre.

- A **központi költségvetési szervek és fejezetek nettó saját kiadásaira** vonatkozó prognózisunk 98 milliárd forinttal nagyobb a költségvetési előirányzatnál. Ezt azonban teljes egészében a tartalékokból történő átcsoportosítás fedezi, így a teljes egyenlegre nézve semleges hatását. A tartalékok előirányzatát is figyelembe véve az éves előirányzat tartható lehet a beérkezett adatok alapján.
- Az **uniós támogatásokkal kapcsolatos nettó kiadások** az első hat hónapban elérték az éves előirányzat 83 százalékát, és jelentősen meghaladják a tavalyi mértéket, mivel az EU-források beáramlása nem tartott lépést a dinamikus emelkedő kifizetésekkel. A megelőlegezések összege két részre bontható. Egyik része rövid távú, és várhatóan éven belül megtérül, hasonlóan a tavalyi évhez, amikor az előlegek összege év közben a 250 milliárd forintot is meghaladta, majd az év végére 30 milliárd forintra csökkent. Másrészt azonban 2015-re mintegy 200 milliárd forint olyan megelőlegezés is várható, amit csak évek múlva térít meg az EU. Ez a programok költségeinek utolsó 5 százalékához kapcsolódik, amit az uniós szabályozás szerint csak a lezárt programok teljes utólagos ellenőrzése után utal át a tagállamoknak az EU. Általánosságban elmondható, hogy a megelőlegezések egyik formája sem érinti az ESA-hiányt, mert a megelőlegezett kiadások ellentételezése megjelenik az eredményszemléletű korrekciókban, ugyanakkor a finanszírozási igény növekedésén keresztül átmenetileg magasabb államadósságot eredményezhetnek.

7. ábra

Az EU-támogatásokhoz kapcsolódó költségvetési előfinanszírozás kumulált mértéke 2014-ben és 2015-ben

(becslés, önrész-igény nélkül)

Forrás: Magyar Államkincstár, MNB becslés

A **helyi önkormányzatok támogatása** során 11 milliárd forint többletkiadással számolunk az előirányzathoz képest, elsősorban a központi tartalékokból az önkormányzatoknak átcsoportosított források miatt.

¹¹ A nettó kiadások számításánál a költségvetési szervek és fejezetek saját és uniós bevételeit levontuk a kiadásokból.

Az **uniós költségvetéshez való hozzájárulás** az első félévben meghaladta a törvényi előirányzat 60 százalékát, így a korábbi évekhez hasonló szezonális tapasztalható 2015-ben is, ami várhatóan nem érinti az éves előirányzat teljesülését.

Az **állami vagyonnal kapcsolatos kiadások** az első hat hónapban az időarányosan várható összeg alatt alakultak (például az állami tulajdonú vállalatok támogatásának kifizetése során), az elmaradás ugyanakkor nem befolyásolja az éves előirányzat teljesülését.

Az **elkülönített állami pénzalapok** kiadásain belül az aktív kiadások soron látható időarányos elmaradás a közfoglalkoztatási kiadásokhoz kapcsolódik. A rendelkezésre álló adatok alapján a közfoglalkoztatottak létszáma az év első négy hónapjában elmaradt várakozásunktól, a harmadik negyedév elején ugyanakkor a létszám felfutása várható.

A **társadalombiztosítási alapok kiadásai** az első féléves folyamatok alapján 2015-ben várhatóan az előirányzat közelében alakulhatnak, de ezen belül a nyugdíjkiadások összesen a GDP mintegy 0,1 százalékával elmaradhatnak a tervezett szinttől, amit részben ellentételezhetnek a gyógyszer-támogatásoknál, a gyógyászati segédeszköz támogatásnál és a pénzügyi ellátásoknál várható többletkiadások.

A **nyugdíj és nyugdíjszerű ellátásoknál** a júniusi Inflációs jelentéshez készített prognózisunk alapján összesen 27 milliárd forint megtakarításra számítunk éves szinten a törvényi előirányzathoz képest.

- A *korhatár alatti ellátások* esetében az időarányos kiadási szintnél kismértékben magasabb érték várhatóan nem érinti az előirányzat és az éves prognózisunk teljesülését. Ennek oka az, hogy a kiadások éven belüli lefutása nem egyenletes: az első félévben fokozatosan enyhén csökkenő kiadási szint volt megfigyelhető, ami a második félévben stagnálhat az öregségi nyugdíjkorhatár-emelés hatására (utóbbi miatt a második félévben nincs átáramlás a korhatár feletti csoportjába).
- A *rokkantsági és rehabilitációs ellátásokhoz* kapcsolódó kiadások kismértékben elmaradtak az első félévben az időarányosan várható előirányzattól, prognózisunk alapján éves szinten 14 milliárd forinttal alacsonyabb kiadási szint jelentkezik 2015-ben.
- Az *öregségi nyugdíjknál* ehhez hasonló mértékű, 14 milliárd forintnyi kiadás-megtakarítást valószínűsítünk a júniusi inflációs jelentéshez készített előrejelzésünkben. A nyugdíjkiadások éven belüli havi lefutása nem egyenletes az öregségi nyugdíjkorhatár-emelés miatt (9. táblázat). Az 1952-ben született évszám 62,5 év betöltését követően, tehát 2014 második félévében és 2015 első félévében tölti be a nyugdíjkorhatárt, az 1953-ban születettek pedig 2016-ban mehetnek nyugdíjba. Ezek alapján 2015 második félévében jelentősen lecsökkenhetnek az új megállapítások az első félévhez képest, ami havi szinten enyhén csökkenő kiadási szintet eredményezhet a második félévben.

9. táblázat

Az öregségi nyugdíjkorhatár alakulása Magyarországon

Születési év	Nyugdíjkorhatár	Nyugdíjkorhatár betöltésének ideje
1951	62 év	2013
1952	62,5 év	2014. második félév – 2015. első félév
1953	63 év	2016
1954	63,5 év	2017. második félév – 2018. első félév
1955	64 év	2019
1956	64,5 év	2020. második félév – 2021. első félév
1957	65 év	2022

Forrás: A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény

Az **egészségbiztosítás pénzbeli ellátásai** az első féléves adatok alapján kismértékben meghaladták az éves előirányzat időarányosan várható összegét, az eltérés döntő része a táppénzkiadásoknál jelentkezett, és a vártnál magasabb igénybevevői létszámhoz kapcsolódhatott.

A **gyógyító-megelőző ellátások** kiadásaira vonatkozó prognózisunk megegyezik a törvényi előirányzattal. Az első hat havi pénzforgalmi adatok kismértékű elmaradást mutatnak az időarányosan várható teljesüléshez képest, feltételezésünk szerint azonban az előirányzatot év végéig teljes egészében elköltik. A korábbi évek költségvetési folyamatait áttekintve azt láthatjuk, hogy a gyógyító-megelőző ellátásoknál, ha korábban az év során megtakarítás keletkezett az előirányzathoz képest, akkor az év utolsó hónapjában rendszerint magasabb kiadási szint jelentkezett a többi hónaphoz képest az év végi „kasszasöprés” következtében.

A **gyógyszerkassza nettó kiadásai** az első félévben kismértékben meghaladták az időarányos előirányzatot, és a beérkezett tényadatok arra utalnak, hogy a gyógyszerkassza egyenlege prognózisunkkal összhangban körülbelül 10 milliárd forinttal kedvezőtlenebbül alakulhat az előirányzathoz képest a tervezettnél magasabb gyógyszer-támogatási kiadások miatt. Emellett a **gyógyászati segédeszközök támogatása** szintén kismértékben, 6 milliárd forinttal meghaladhatja a törvényi előirányzatot, az eltérés az egyéb kiadások soron jelenik meg.

Az idei év első félévében a **pénzforgalmi kamatkiadások** magasabbak voltak a módosított előirányzat időarányos részénél, a kamatbevételek pedig már az első félévben meghaladták a módosított éves előirányzatot. Emiatt az év során a kamatbevételek jelentősen, míg a kamatkiadások kismértékben felülmúlhatják a költségvetésben tervezett értéket. A magas első féléves pénzforgalmi kamatbevételek oka, hogy a költségvetési törvény elfogadása óta az állampapír-piacon hozamcsökkenés következett be, így az aukciókon és a csereaukciókon nagyobb kibocsátáskori árfolyamnyereséget realizál a költségvetés.¹² A bruttó kamatkiadások időarányos túlteljesülését az okozza, hogy a kamatkiadások az év első felére, főként februárra és júniusra koncentrálnak, míg az év második félévében várhatóan csak novemberben jelentkezik az átlagosnál jóval magasabb kiadás.

Az **eredményszemléletű kamatkiadások** 2015-ben prognózisunk szerint 26 milliárd forinttal alacsonyabbak lehetnek a költségvetésben szereplő módosított előirányzatnál. A különbséget az előirányzat módosítása óta bekövetkezett hozamcsökkenés és a kamatbevételekre vonatkozó beérkező tényadatok magyarázzák. A hozamcsökkenéshez hozzájárult az MNB 2015-ben újra elindított kamatcsökkentési ciklusa és az önfelújítási program folytatása az eszköztár átalakításával. A költségvetésben szereplő pénzforgalmi kamatbevételek az előirányzat módosítása következtében 42 milliárd forinttal növekedtek. Az ESA kamatkorrekciók változatlanóságát feltételezve az eredményszemléletű nettó kamatkiadások ugyanennyivel lehetnek alacsonyabbak 2015-ben az eredeti előirányzathoz képest.

3.4. A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK 2015. ÉVI EGYENLEGE

A **helyi önkormányzatok egyenlege** – a jelenleg rendelkezésre álló első negyedéves pénzforgalmi adatok alapján – 2015 első negyedévének végén meghaladta a 91 milliárd forintot. Ez a többlet ugyan alacsonyabb annál, amit az elmúlt két évben elért az alrendszer, de az egyenleg negyedévenkénti alakulására magas volatilitás jellemző, ezért ebből az éves egyenlegre vonatkozóan még nem lehet következtetést levonni. Különösen azért sem, mivel a központi költségvetéstől kapott források időarányosan alacsonyabban alakultak a szokásosnál, emiatt az első negyedév pénzügyi teljesítménye nehezen vethető össze a korábbi évek azonos időszakainak egyenlegeivel. Az alrendszer a mérséklődő központi forrásokra a saját bevételek növelésével reagált. Kiadási oldalon az adósságtörlesztéstől történő megszabadulás az alrendszer egy részénél teret nyitott a bérköltségek és folyó (dologi) kiadások növelésére. Előrejelzésünk szerint idén az önkormányzatok a GDP 0,1 százalékát kitevő deficitet érhetnek el, pozitív kockázatok mellett.

¹² Ennek okait részletesebben az 5.2. fejezet ismerteti.

3.5. A STATISZTIKAI KORREKCIÓK (ESA-HÍD)

A 2015. évi költségvetési törvény 82 milliárd forintnak megfelelő eredményszemléletű korrekcióval került elfogadásra. A júniusi Inflációs jelentésben az MNB prognózisa 19 milliárd forintnyi eredményszemléletű korrekciót tartalmazott. A különbség két tényezőre vezethető vissza, egyrészt a kamatok eredményszemléletű korrekciójára, másrészt az uniós támogatások korrekciójára.

A költségvetési törvény alapján a pénzforgalmi kamatelszámolások eredményszemléletű korrekciója -72 milliárd forint lehet, míg az MNB becslése szerint -100 milliárd forint körül alakulhat. A különbség nagyrészt technikai tétel; az ESA szerinti nettó kamategyenlegre vonatkozó előrejelzésünk mindössze 4 milliárd forinttal tér el a költségvetési törvényhez képest.

Az uniós támogatások eredményszemléletű korrekciója 211 milliárd forint lehet a kormányzati várakozások szerint, az MNB prognózisa ennél 35 milliárd forinttal kisebb, mert alacsonyabbra becsüljük az uniós támogatások utolsó 5 százalékanak saját forrásból történő megelőlegezésének várható mértékét.

3.6. A 2015. ÉVI EGYENLEG ALAKULÁSÁT ÖVEZŐ FŐBB KOCKÁZATOK

Előrejelzésünk a költségvetési törvénytől több ponton eltér, mert különbözhetnek a makrogazdasági pályára, a 2014-es bázisfolyamatokra vagy az intézkedések hatásaira vonatkozó előrejelzéseink a költségvetés feltevéseitől. Ezeket nem kockázatnak tekintjük, hanem az eltéréseket érvényesítettük a saját prognózisunkban, így ebben az alfejezetben az előrejelzésünk alappályájához képest várható kockázatokat mutatjuk be.

Az első félévben megismert **költségvetési alapfolyamatok** alapján éves egyenleg-prognózisunkat összességében kétirányú kockázatok övezik.

- A **nyugdíjak és nyugdíjszerű ellátások kiadásai** az első félévben kismértékben elmaradtak a prognózisunk alapján várható időarányos értéktől. Éves szinten az eddig megismert tényadatok és a második félévben folytatódó öregségi nyugdíjkorhatár-emelés hatására alappályánkhoz képest akár 15 milliárd forint körüli kiadás-megtakarítás is keletkezhet.
- Az **uniós források** igénybevételéhez kapcsolódóan több kockázat is jelentkezhet. Egyrészt amennyiben a kormányzati prognózisban szereplő, előrejelzésünkénél magasabb forráslehívás megvalósul, akkor magasabb eredményszemléletű kiadás jelentkezhet a nagyobb önrész-igény miatt. Ezt a hatást tompítaná ugyanakkor, hogy egyúttal a gazdasági növekedés is gyorsulna, amelyből a költségvetésnek többletbevétele származna. Másrészt az önrész-arány meghaladhatja a költségvetésben tervezett mértéket, ami bizonytalan mértékű negatív kockázatot jelenthet.
- Amennyiben az Európai Bizottság és Magyarország közötti **vitás kérdések rendezésében** („aszfaltügy”) Magyarország számára hátrányos döntés születne, az ehhez kapcsolódó kiadás növelheti a hiányt.

A költségvetési törvényben szereplő **intézkedések**hez két okból kapcsolódhatnak kockázatok: egyrészt a kellő részletezettséggel hiánya miatt, másrészt a részleteiben ismert, de bizonytalan hatású intézkedéseket is kockázatok övezik. Az előrejelzésünkhöz képest pozitív irányban térítheti el az egyenleget az alábbi két tényező:

- Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételeknél **az egyéb értékesítési és hasznosítási bevételek** teljesülése alap-előrejelzésünkhöz képest a GDP 0,4 százalékát kitevő pozitív kockázatot jelent figyelembe véve azt is, hogy ebben az esetben nem lesz szükség a Beruházási Alap részleges zárolására.
- Az áfabevételek esetében az ún. **EKÁER rendszer** hatékony működése prognózisunkhoz képest akár a GDP 0,2 százalékát kitevő többletbevételt is eredményezhet.

3.7. AZ ÁLLAMADÓSSÁG 2015-BEN VÁRHATÓ ALAKULÁSA

Az MNB által 2015. június végén publikált pénzügyi számla adatok szerint 2015 első negyedévének végén a GDP-arányos bruttó államadósság 77,6 százalék volt. Az idei első negyedéves adósságráta 4,7 százalékponttal alacsonyabban alakult a tavalyi év azonos időszakának értékénél, ugyanakkor 0,7 százalékponttal meghaladja a 2014. év végi szintet. A bruttó adósságráta év eleji emelkedése azonban jellemző, szezonális jelenség, ami főként annak tudható be, hogy a költségvetés pénzforgalmi hiányának nagy része az év első felében alakul ki, így a forrásbevonási igény ilyenkor nagyobb. Az adósság átmeneti emelkedését tehát a deficit szezonális jellege, valamint a kormányzat likvid tartalékának emelkedése magyarázza. Az adósságráta idei első negyedéves növekedése ugyanakkor érdemben elmarad a megelőző két év azonos időszakának 3,9 százalékpontos átlagától. A mérsékelt emelkedést a reálgazdaság várt feletti dinamikája, a fegyelmezett költségvetés és a forint euróval szembeni első negyedévi, 5 százalékos erősödése is támogatta. Ez utóbbi 440 milliárd forinttal csökkentette a nominális adósságot. A teljes adósság deviza-résaránya 37,9 százalékra csökkent a 2014. év végi 39,8 százalékról.

2014. év végi, változatlan forint/euró árfolyammal kalkulált prognózisunk szerint 2015. év végére 75,6 százalékra csökkenhet a GDP-arányos bruttó államadósság, vagyis az Alaptörvény adósságszabálya várhatóan idén is teljesülni fog. Az adósságráta mérséklődését a dinamikus gazdasági növekedés fennmaradása és az államháztartás mérsékelt nettó finanszírozási igénye is támogatja. A várhatóan negatív nettó deviza-kibocsátás következtében tovább csökkenhet a devizaadósság, aminek a teljes adóssághoz viszonyított aránya 36 százalékig mérséklődhet. Az adósságra nézve az alapprognozishoz képest pozitív kockázatot jelenthetnek a tovább csökkenő hozamok, negatív pedig a dollár erősödése az euróhoz képest és az uniós támogatások esetleges előfinanszírozási igénye.

4. A 2016. évi államháztartási folyamatok várható alakulása

Az MNB a Költségvetési Jelentés sorozatban 2015 májusában közzétette elemzését a benyújtott 2016. évi költségvetési törvényjavaslatról.¹³ A Jelentés főbb megállapításai ma is érvényesek, de a költségvetés tárgyalása során az Országgyűlés kismértékben módosította a törvényjavaslatot, valamint az MNB is felülvizsgálta a makrogazdasági előrejelzését a júniusi Inflációs jelentés készítésekor, ezért az alábbiakban bemutatjuk az elfogadott törvényjavaslatot és az MNB aktualizált előrejelzését.¹⁴

4.1. A KORMÁNYZATI SEKTOR 2016. ÉVI VÁRHATÓ EREDMÉNYSZEMLELETŰ EGYENLEGE

A költségvetési törvény szerint 2016-ban az ESA-szemléletű költségvetési hiányra vonatkozó célkitűzés a GDP 2,0 százaléka, amely 0,4 százalékos javulást jelent a 2015-re tervezett deficithez képest. Előrejelzésünk szerint egyes bevételek elmaradhatnak az előirányzattól, így az Országvédelmi Alap teljes törlése esetén lehet megközelíteni a kitűzött hiánycélt – ez esetben előrejelzésünk szerint 2,2 százalékos hiány érhető el 2016-ban (10. táblázat).

10. táblázat A kormányzati szektor 2016. évi egyenlege (a GDP százalékában)	2016		
	Törvényi előirányzat	MNB-előrejelzés	Eltérés
1. Központi alrendszer egyenlege	-2,2	-2,4	-0,2
2. Önkormányzatok egyenlege	-0,1	-0,1	0,0
3. Államháztartás pénzforgalmi (GFS) egyenlege (1+2)	-2,2	-2,5	-0,3
4. GFS-ESA különbözet	0,2	0,1	-0,2
5. Kormányzati szektor ESA-egyenlege (3+4)	-2,0	-2,4	-0,4
6. ESA-egyenleg központi szabad tartalék törlésével	-2,0	-2,2	-0,2

Megjegyzés: 1. A 2015. évi pénzforgalmi egyenleg a módosított előirányzatot mutatja. 2. Az MNB előrejelzése a 2015. júniusi Inflációs jelentés költségvetési prognózisát tartalmazza. 3. A táblázatban kerekítések miatt eltérések adódhatnak.

Az államháztartás ESA-hiánya előrejelzésünk szerint a GDP 0,2 százalékaival lehet magasabb a költségvetésben kitűzött hiánycélnál a szabad tartalékok teljes törlése esetén. Előrejelzésünk szerint a költségvetés központi alrendszerének elsődleges bevételei a GDP 0,4 százalékaival elmaradhatnak az elfogadott költségvetési törvényben szereplő előirányzatoktól. Az eltérés döntő részét az okozza, hogy nem számolunk az állami vagyonnal kapcsolatos egyéb értékesítési és hasznosítási bevételek soron előirányzott 133 milliárd forint bevétellel. Emellett a munkát terhelő adókból és a fogyasztási adókból származó bevételre vonatkozó előrejelzésünk is kismértékben elmarad a költségvetési törvényben szereplő előirányzatoktól. Az előirányzattól elmaradó bevételeket és a magasabbra becsült inflációból eredő nagyobb nyugdíjkiadásokat részben ellensúlyozza, hogy előrejelzésünk szerint az Európai Unió 2014-2020 közötti költségvetési ciklusában elérhető támogatások felhasználása inkább az időszak második felére koncentrálódik, így 2016-ban még elmaradhat a költségvetés

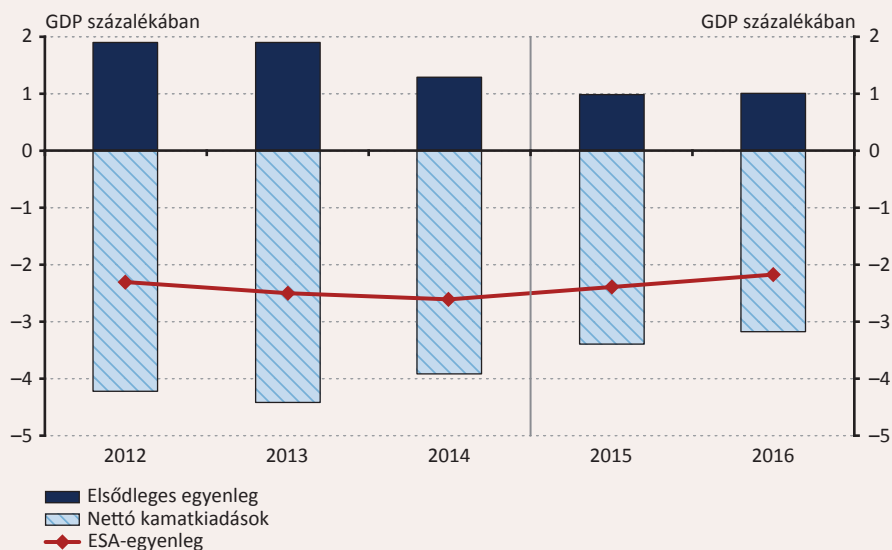
¹³ <http://www.mnb.hu/letoltes/koltsegvetesi-jelentes-20150527.pdf>

¹⁴ A májusban megjelent Költségvetési Jelentéshez képest bekövetkezett változásokat a 2. keretes írás mutatja be.

által feltételezettől, aminek következtében az uniós önrész megtakarítás megközelíti a GDP 0,2 százalékát. Emellett feltételezzük az Országvédelmi Alap teljes törlését, ami önmagában a GDP 0,2 százalékával kedvezőbb egyenleget eredményez.

A költségvetési egyenleg 2016-ra várt javulását teljes egészében a kamatkidások becsült csökkenése okozza, míg az elsődleges egyenlegre vonatkozó előrejelzésünk azonos e két évre (8. ábra). A változatlan elsődleges ESA-egyenleg mögött kismértékben csökkenő GDP-arányos bevételek és kiadások állnak. A bevételi oldalon leginkább csökkenő tételek a forgalmi adók, a vállalati és lakossági jövedelemadók, valamint az EU-támogatások, a kiadási oldalon pedig a lakossági transzferek, a dologi kiadások és a kormányzati beruházások. A pénzügyi transzferek GDP-arányosan csökkenő mértékét elsősorban a nominálisan rögzített, vagy a nominális GDP bővülésétől jelenleg jelentősen elmaradó dinamikájú inflációval indexált kiadások (elsősorban a nyugdíjak) okozzák. Több kormányzati intézkedés is a csökkenés irányába hat, ide tartozik a nyugdíjkorhatár fokozatos emelkedése, a rokkantsági és rehabilitációs ellátások szigorítása, a korhatár alatti ellátások kifizetése és a közmunka program kiterjesztésével csökkenő munkanélküliségi és szociális juttatások. Az állami bérek, személyi kiadások GDP-arányos összege 2016-ban az előző évi szinten maradhat, ami több tényező eredménye. A 2016-os költségvetési törvény a közmunka program kiterjesztését és általános bérfelfüggyasztást tartalmaz, utóbbi alól kivételt jelentenek az életpályaprogramok béremelései. A 2016. évi dologi kiadásokat és a kormányzati beruházásokat egyaránt mérsékli az időben csökkenő uniós támogatás felhasználás, amit az új uniós költségvetési ciklus elején beáramló források alacsonyabb mértéke okoz. Ugyanakkor a növekvő saját forrású állami beruházások a közútfejlesztések területén tompítják az előbbi hatást.

8. ábra
A költségvetési egyenleg és az állami kamatkidások alakulása

Megjegyzés: 2012-től az ESA2010 módszertan előírásai következtében a kamatkidások a nyugdíjrendszer átalakítása miatt jelentkező imputált kamatkidásokat is tartalmazzák.

Forrás: MNB

2. keretes írás**A 2016. évi költségvetési törvényjavaslat benyújtása és elfogadása közötti módosítások**

A 2015. májusban megjelent Költségvetési Jelentés az Országgyűlésnek május 13-án benyújtott 2016. évi költségvetési törvényjavaslat elemzését tartalmazza. Az elfogadott törvényjavaslat azonban több ponton módosult az eredeti javaslatához képest. A módosítást követően az államháztartás egyenlege a májusban elemzett javaslatához képest 5,5 milliárd forinttal magasabb hiánnyal került elfogadásra. A módosítások alapján az Országvédelmi Alap 30 milliárd forinttal csökkent, az egyéb értékesítési és hasznosítási bevételek előirányzata 17,9 milliárd forinttal emelkedett, egyéb vegyes kiadások együttesen 19,0 milliárd forinttal csökkentek. Mindezek alapján az egyenleget javító módosítások együttesen 67 milliárd forintot tettek ki. Ugyanakkor több hiánynövelő intézkedés átvezetésére is sor került: a pénzügyi szervezetek különadójáról megkötött megállapodás átvezetése 10 milliárd forinttal csökkentette a hitelintézetektől várt bevételt, a beruházási célú kiadásokra 30 milliárd forinttal nagyobb összeget fordíthat a költségvetés a tervezethez képest, az egyéb vegyes célú kiadások növelése pedig 32,4 milliárd forinttal növelte meg az érintett előirányzatokat.

A módosítások a költségvetési törvényben előirányzott egyenleget csak minimálisan változtatták meg, a GDP-arányos eredményszámla-kormányzati hiánycél az eredetileg tervezett 2,0 százalékos értéken maradt, a májusi Költségvetési Jelentésben jelzett hiánypályánkat viszont módosította. Egyrészt azért, mert elemzésünkben az Országvédelmi Alap teljes törlesztésével számoltunk, ami a módosítások során 30 milliárd forinttal csökkent, miközben ezt a kiadás-csökkentést más kiadási előirányzatok növelése ellentételezte, másrészt azért, mert az egyéb értékesítési és hasznosítási bevételekből – az intézkedések ismeretének hiányában – alappályánk nem számol bevétellel. Így összességében a törvényjavaslaton átvezetett módosítások a májusi Költségvetési Jelentésben szereplő költségvetési pályához képest a GDP 0,15 százalékával növelték az eredményszámla-kormányzati hiányt.

A jövő évi egyenlegre vonatkozó várakozásunk mégsem változott érdemben, mivel a júniusi Inflációs jelentés során az időközben beérkező makrogazdasági adatok hatására, a növekedésre vonatkozó jegybanki előrejelzés szerkezete kedvező irányba változott a márciusi pályához képest, így a korábbi elemzésünkhöz képest megnövelt adó- és járulékos bevételi prognózisunk a módosított előirányzatok előrejelzésünkre gyakorolt hiánynövelő hatását semlegesítette.

3. keretes írás**A 2016. évi költségvetési törvény fontosabb intézkedései**

A költségvetés főbb intézkedései közül kiemelendő a személyi jövedelemadó kulcsának 1 százalékpontos csökkentése, a kétgyermekesek családi adókedvezményének kiterjesztése, a sertéshús áfájának 5 százalékra mérséklése, a bankadó csökkentése, az életpálya-modellek folytatása és bővítése (pedagógus, rendvédelmi, kormánytisztviselő), a nagy összegű közútfelújítási beruházások elindítása.

2016-tól a **személyi jövedelemadó** egységes adókulcsa 16-ról 15 százalékra csökken, a két gyermek után járó összes családi adókedvezmény (beleértve a járulékokból érvényesíthető részt is) pedig gyermekenként a jelenlegi havi 10 ezer forintról havi 12,5 ezer forintra emelkedik. Előrejelzésünk szerint az szja-bevétel 2016-ban összesen 122 milliárd forinttal lesz alacsonyabb a két intézkedés együttes hatására. A családi kedvezmény kiterjesztése önmagában 14 milliárd forinttal csökkenti a bevételeket, a kulcscsökkentés pedig további 112 milliárd forint adókiengedést jelent. Az utóbbi ugyanakkor 4 milliárd forinttal mérsékli a családi adókedvezmény igénybevételének mértékét. Az adócsökkentés következtében megnövekvő fogyasztás után mintegy 15 milliárd forintnyi többlet áfa-bevétel keletkezhet, így a 2016-os költségvetésre gyakorolt nettó hiánynövelő hatás mintegy 100 milliárd forint, vagyis a GDP 0,3 százaléka lehet.

A **társasági adózásban** a növekedési adóhitel program keretében azok a cégek, melyek ötszörösével növelték az adózás előtti eredményüket, lehetőséget kapnak arra, hogy a következő két adóév során egyenlő részletekben fizessék meg a növekedés miatt keletkező többlet társasági adót. Az előrejelzésünk szerint az intézkedés közelítőleg 18 ezer céget érinthet és 9 milliárd forint adókiengedést jelenthet 2016-ban.

Az **általános forgalmi adóval** kapcsolatban a legjelentősebb változás, hogy a jelenlegi 27 százalékról 5 százalékra csökken jövőre a sertés után fizetendő áfa. Becslésünk szerint ez az intézkedés 29 milliárd forintos bevételkiesést jelent.

A **pénzügyi szervezetek különadóját** több intézkedés is érinti, amelyek következtében jelentősen csökken a 2016-ban várható bevétel az előirányzat és az előrejelzésünk szerint is. A hitelintézetek esetében az adó felső kulcsa a jelenlegi 0,53 százalékról 0,31 százalékra mérséklődik. További változást jelent, hogy az adó alapját a 2009. évi helyett a 2014-es mérlegfőösszeg alapján kell majd meghatározni. E két intézkedés (elsősorban a kulcs csökkentés, kisebb mértékben az adóalap változása) önmagában 62 milliárd forinttal mérsékli 2016-ban a pénzügyi szervezetek különadójából származó bevételt.

A **kiadás oldali intézkedések** közül kiemelendő, hogy a Paks II. Atomerőmű Fejlesztési Zrt. tőkeemelésére 113 milliárd forintot fordít a költségvetés, az atomerőmű fejlesztéshez kapcsolódó költségvetési kiadások így a bázisévhez viszonyítva a GDP 0,3 százalékaival növekednek. Az uniós támogatások várható visszaesése következtében a kormányzati beruházási kiadások a GDP arányában jelentősen csökkennének. Ennek gazdasági növekedést fékező hatását hívatott tompítani a 160 milliárd forintnyi kiadást tartalmazó kiemelt közútfejlesztési előirányzat.

4.2. A KÖZPONTI ALRENDSZER PÉNZFORGALMI BEVÉTELEI

A **központi alrendszer elsődleges bevételei** mintegy 150 milliárd forinttal lehetnek alacsonyabbak a törvényi előirányzatoknál. Előrejelzésünk – a bevételt megalapozó intézkedések hiányában – nem számol az állami vagyonhoz kapcsolódó egyéb értékesítési és hasznosítási bevétellel, ezen a jogcímen a törvény 133 milliárd forintnyi bevételt tartalmaz. Prognózisunk szerint az **adó- és járulékbevételek** összesen mintegy 20 milliárd forinttal lehetnek alacsonyabbak a törvényi előirányzatnál, ami a teljes összeghez képest igen kismértékű eltérés.

A **gazdálkodó szervezetek befizetései**re vonatkozó előrejelzésünk összességében 6 milliárd forinttal marad el az előirányzattól. Ezen belül a társasági adóból származó bevételekre vonatkozó előrejelzésünk 23 milliárd forinttal alacsonyabb az előirányzatnál, amelyet a tavalyi adóelőleg feltöltés előrejelzésre gyakorolt hatásának eltérő megítélése indokolhat, másrészt az előirányzat feltehetőleg nem számol a növekedési adóhitel hatásával.

A **kisadózók tételes adója** (KATA) adónemmel kapcsolatos átlépési hajlandóságot a Kormány magasabbra becsüli feltételezésünkénél, ennek következtében a törvényjavaslat 15 milliárd forinttal magasabb adóbevételt vár ennél az adónemnél (ugyanakkor a KATA alacsonyabb várható igénybevétele növeli a más adónemekből származó bevételeket, így összességében pozitív hatású a költségvetésre nézve).

11. táblázat

A központi alrendszer 2015-2016. évi részlegesen konszolidált pénzforgalmi bevételei

(milliárd forint)

	2015			2016		
	Törvényi előirányzat	MNB-előrejelzés	Eltérés	Törvényi előirányzat	MNB-előrejelzés	Eltérés
KÖZPONTI ALRENDSZER ADÓ- ÉS JÁRULÉKBEVÉTELEI	12 056	12 169	113	12 514	12 495	-19
Gazdálkodó szervezetek befizetései	1 306	1 292	-14	1 267	1 262	-5
Társasági adó	341	341	0	401	377	-23
Pénzügyi szervezetek különadója	144	144	-1	79	77	-3
Egyes ágazatokat terhelő különadó	0	0	0	0	0	0
Egyszerűsített vállalkozási adó	84	83	-1	75	76	1
Bányajáradék	49	38	-11	32	43	11
Játékadó	40	37	-3	41	38	-3
Energiaellátók jövedelemadója	45	42	-3	41	45	4
Kisadózók tételes adója	56	52	-4	70	55	-15
Kisvállalati adó	16	13	-3	14	14	0
Elektronikus útdíj	0	0	0	0	0	0
Közműadó	54	57	3	52	52	0
Egyéb adók és befizetések	476	486	9	462	485	22
Fogyasztáshoz kapcsolt adók	4 397	4 486	89	4 612	4 598	-14
Általános forgalmi adó	3 172	3 202	30	3 352	3 298	-54
Jövedéki adó	914	961	48	952	970	17
Regisztrációs adó	20	20	0	21	21	0
Távközlési adó	56	58	2	56	60	4
Pénzügyi tranzakciós illeték	206	215	9	201	218	17
Biztosítási adó	29	30	2	30	32	2
Lakosság befizetései	1 807	1 823	17	1 829	1 805	-23
Személyi jövedelemadó	1 640	1 659	19	1 658	1 636	-22
Illetékbefizetések, egyéb adók	121	120	-1	125	124	-1
Gépjárműadó	46	44	-1	46	45	0
Elkülönített alapok adó és járulékbefizetései	283	292	9	287	298	11
Társadalombiztosítási alapok adó és járulékbefizetései	4 264	4 276	12	4 519	4 532	13
Szociális hozzájárulási adó és járulékok	3 983	3 995	12	4 230	4 238	9
Egyéb járulékok és adók	281	281	0	289	294	4
EGYÉB BEVÉTELEK	424	270	-155	379	244	-135
Központi ktv. egyéb bevételei	317	163	-155	263	130	-133
Társadalombiztosítási alapok egyéb bevételei	37	37	0	36	36	0
Elkülönített alapok egyéb bevételei	70	70	0	79	77	-2
KAMATBEVÉTELEK	125	247	122	74	190	116
BEVÉTELI TÉTELEK ÖSSZESEN	12 605	12 685	81	12 967	12 929	-38

1. A 2015. évi törvényi előirányzat a módosított pénzforgalmi egyenleget mutatja. 2. Az MNB előrejelzése a 2015. júniusi Inflációs jelentés költségvetési prognózisát tartalmazza. 3. A táblázatban bemutatott bevételi főösszegek eltérnek a költségvetési törvényben szereplő főszámoktól amiatt, hogy a központi alrendszeren belüli pénzeszköz-átadások hatását kiszűrjük a rendelkezésre álló adatok alapján, és egyes kiadási tételeket nettó értelemben, a kapcsolódó közvetlen bevételekkel csökkentve számolunk el.

A törvény szerint 2016-ban érdemben csökkenhet a bányajáradék, amit az olajár stabilizálódása mellett – bejelentett intézkedés hiányában – nem tartunk indokoltnak, ezért az előirányzatnál 11 milliárd forinttal magasabb a prognózisunk. Az ún. egyéb központosított bevételek jogcímen mintegy 20 milliárd forinttal magasabb bevételt várunk a törvényi előirányzatnál, az eltérés meghatározó részét a bírságbevételekre vonatkozó prognózisok különbsége okozza, mégpedig a 2015. évi adatok alapján.

Az **általános forgalmi adót** illetően előrejelzésünkben 54 milliárd forinttal alacsonyabb bevétellel számolunk, mint a költségvetésben szereplő előirányzat, ami elsősorban azzal magyarázható, hogy az EKÁER bevezetésével kapcsolatban – az óvatos előrejelzés elve alapján – nem tartalmaz többletbevételt a prognózisunk, míg a törvényi előirányzat 60 milliárd addicionális bevételre számít az intézkedésből. Az online pénztárgépek becsült hatása a bázishatáson keresztül szerepel az előrejelzésünkben.

A **jövedéki adóra vonatkozó** előrejelzésünk jelentősebben, 17 milliárd forinttal meghaladja a költségvetési előirányzatot, ami vélhetően a jelenlegi kedvező folyamatok tartósságának eltérő megítélésből fakad. A 2015. első félévi folyamatok alapján a dohánytermékek jövedéki adóbevételénél feltételezünk magasabb bevételt. Magasabb bevételt várunk a **pénzügyi tranzakciós illeték** esetében is, amelyből prognózisunk szerint az előirányzatnál 17 milliárd forinttal több is befolyhat jövőre a költségvetésbe. A törvényben szereplő előirányzat szerint a tranzakciós illetékbevétel csökkenhet 2016-ban az idei évhez képest, amit nem látunk indokoltnak.

A költségvetési törvény az **egyéb értékesítési és hasznosítási bevételek** címen 133 milliárd forint bevételt tervez 2016-ra, azonban a törvényben nincs alátámasztva az előirányzat intézkedésekkel. Előrejelzésünkben ezért egyelőre nem számolunk ezzel a bevétellel.

A **társadalombiztosítási alapok adó- és járulékbévételeinek** előirányzatait alapvetően megalapozottnak tartjuk, az előirányzatok mintegy 13 milliárd forinttal alacsonyabbak az előrejelzésünkknél. A Munkahelyvédelmi Akcióterv célzott szociális hozzájárulási adókedvezményének a 25 és 55 év közötti mezőgazdaságban foglalkoztatottakra való kiterjesztése becslésünk szerint 10 milliárd forintnyi adókiesést jelenthet. Az összes ilyen kedvezményt 147 milliárd forintra becsüljük. A szakképzési rendszer átalakításával kapcsolatos új szabályok becslésünk szerint 11 milliárd forinttal csökkentik a jövő évi szakképzési hozzájárulásból érkező bevételeket. Egyes dohányipari szereplők 2015-ös egyszeri egészségügyi hozzájárulási kötelezettségének tartóssá tétele 13 milliárd forint többletbevételt okozhat, ami konzisztens a törvényi előirányzattal. Az összes családi járulékkedvezmény a kormány előrejelzése szerint jövőre 37 milliárd forint lesz, ami nem tér el érdemben az általunk várt összegtől.

4.3. A KÖZPONTI ALRENDSZER PÉNZFORGALMI KIADÁSAI

A **költségvetés elsődleges kiadásai** prognózisunk szerint – részben konszolidált adatokat figyelembe véve – a GDP 0,3 százalékával, összesen 107 milliárd forinttal lehetnek alacsonyabbak a költségvetési törvény előirányzatainál (12. táblázat). Az eltérés jelentős része a tartalékok soron jelentkezik, mivel előrejelzésünk a 70 milliárd forint összegű Országvédelmi Alap törlésével számol, amely a központi tartalékokat mérsékli. Szintén alacsonyabb kiadást eredményezhet előrejelzésünk szerint, ha a 2016-ra tervezett uniós forrásbevonás egy része később valósul meg, mert az mérsékli a hazai önrész hozzájárulás összegét is jövőre. Ugyanakkor a nyugdíj- és nyugdíjszerű kiadások esetében prognózisunk a magasabb inflációs előrejelzés következtében a költségvetésnél magasabb kiadási szinttel számol, valamint az egészségbiztosítás természetbeni ellátásainál is (gyógyszertármozgatók, gyógyászati segédeszköz támogatás) magasabb kiadásokra számítunk az előirányzatokhoz képest.

A **központi költségvetés intézményi és fejezeti nettó kiadásainál** a pénzforgalmi egyenlegre vonatkozó előrejelzésünk 57 milliárd forinttal alacsonyabb, mint a törvény előirányzataiból számított egyenleg. Az eltérést az uniós források bevonására vonatkozó prognózisok eltérése okozza. Az MNB előrejelzése szerint a pénzforgalomban megjelenő uniós forrásbevonás 234 milliárd forinttal lesz alacsonyabb az előirányzatnál, míg az ehhez tartozó önrész megtakarítást mintegy 57 milliárd forintra becsüljük. Az eltérést elsősorban az okozza, hogy a 2014-2020-

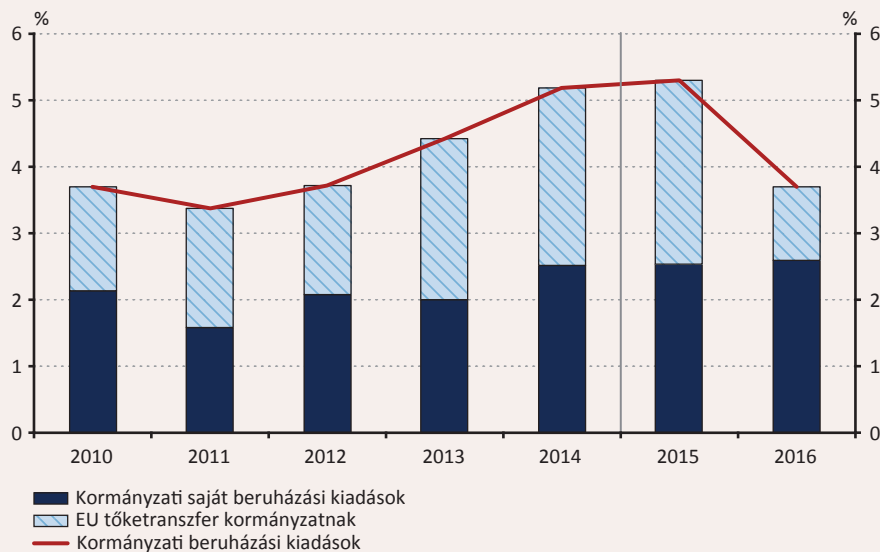
as költségvetési ciklusban rendelkezésre álló források közel egyenletes felhasználásával számoló kormányzati elképzeléssel szemben előrejelzésünk a ciklus végére jobban koncentrálnak támogatásokat tételez fel.

Az uniós forrásokhoz tartozó bruttó bevételek és kiadások eltérése miatt a kormányzati szektor beruházási kiadásaira vonatkozó prognózisunk is valamelyest alacsonyabb 2016-ra, mint amit a költségvetési törvény tartalmaz. Az intézményi, fejezeti saját bevételeknél és kiadásoknál a törvényi előirányzatokat tartalmazza előrejelzésünk, mert azokat megalapozottnak látjuk.

12. táblázat						
A központi alrendszer 2015-2016. évi részlegesen konszolidált pénzforgalmi kiadásai						
<i>(milliárd forint)</i>						
	2015			2016		
	Törvényi előirányzat	MNB-előrejelzés	Eltérés	Törvényi előirányzat	MNB-előrejelzés	Eltérés
ELSŐDLEGES KIADÁSI TÉTELEK	12 385	12 260	-125	12 680	12 573	-107
Egyedi, normatív és közmédiának nyújtott támogatások	372	372	0	374	374	0
Szociálpolitikai menedíj támogatás	104	104	0	104	104	0
Lakásépítési támogatások	129	124	-5	104	119	15
Családi támogatások, szociális juttatások	574	565	-8	571	570	-1
Korhatár alatti ellátások	134	135	1	113	106	-7
Központi költségvetési szervek és fejezetek nettó kiadásai	4 109	4 161	52	4 147	4 090	-57
Nettó saját kiadásai	3 321	3 418	98	3 605	3 605	0
EU-támogatásokkal kapcsolatos nettó kiadásai	788	742	-46	542	485	-57
Helyi önkormányzatok támogatása	658	668	11	662	662	0
Hozzájárulás az EU költségvetéséhez	296	296	0	315	315	0
Központi tartalékok	286	117	-169	331	261	-70
Adósságvállalás	0	0	0	0	0	0
Egyéb kiadások	320	324	4	412	412	0
Elkülönített alapok kiadásai	528	523	-4	581	561	-20
NFA - Passzív kiadások	50	48	-2	52	47	-5
NFA - Aktív kiadások	270	263	-7	340	330	-10
Egyéb kiadások	208	212	4	189	184	-5
Társadalombiztosítási alapok kiadásai	4 877	4 871	-7	4 965	4 998	33
NYA - Nyugellátások	3 007	2 993	-14	3 042	3 062	20
EA - Rokkantsági, rehabilitációs ellátások	336	322	-14	323	325	2
EA - Pénzbeli ellátások	229	235	6	249	245	-4
EA - Gyógyító-megelőző ellátások	949	949	0	982	982	0
EA - Gyógyszerkassza nettó kiadásai	240	250	10	247	257	10
Egyéb kiadások	116	122	6	122	127	5
KAMATKIADÁSOK	1 112	1 172	60	1 048	1 132	84
KIADÁSI TÉTELEK ÖSSZESEN	13 497	13 431	-66	13 728	13 706	-22

1. A 2015. évi törvényi előirányzat a módosított pénzforgalmi egyenleget mutatja. 2. Az MNB előrejelzése a 2015. júniusi Inflációs jelentés költségvetési prognózisát tartalmazza és a 30 milliárd forintnyi Országvédelmi Alap teljes törlesztését feltételezi. 3. A 2016. évi MNB-előrejelzés a 70 milliárd forintnyi Országvédelmi Alap el nem költését feltételezi. 4. A táblázatban bemutatott kiadási főösszegek eltérnek a költségvetési törvényben szereplő főszámoktól amiatt, hogy a központi alrendszeren belüli pénzeszköz-átadások hatását kiszűrjük a rendelkezésre álló adatok alapján, és egyes kiadási tételeket nettó értelemben, a kapcsolódó közvetlen bevételekkel csökkentve számolunk el.

9. ábra
A kormányzati szektor beruházási kiadásainak összetétele
 (a GDP százalékában)

Forrás: KSH, MNB

A **családi támogatások és szociális juttatások** többsége nominálisan változatlan szinten maradhat a jövő évben, mert a korábbi évekhez hasonlóan az egyes támogatások összege nem változik. Ugyanakkor a gyesre fordított kiadások növekedhetnek, mert a gyed extra bevezetésével új gyermek születésekor vagy az édesanyák munkába állásával már nem veszik el a gyes-re való jogosultság, ezért növekvő előirányzattal számol a költségvetés és prognózisunk is 2015-höz képest.

A **nyugdíjak és nyugdíjszerű ellátások** előrejelzésünk szerint összesen 20 milliárd forinttal meghaladhatják a törvényi előirányzatot. A különbség meghatározó részét az inflációra vonatkozó előrejelzések közötti eltérés okozhatja: a költségvetési törvény előirányzata 1,6 százalékos fogyasztói árindex feltevés alapján készült, míg az MNB legutóbbi, júniusi Inflációs jelentése 2,4 százalékos inflációval számol 2016-ra. Összességében a GDP-arányos nyugdíjkiadások az idei évhez hasonlóan jövőre is csökkenhetnek. A GDP-arányos csökkenést a nominális GDP ütemétől elmaradó indexálás mellett az elmúlt években meghozott, ellátotti létszámot érintő intézkedések magyarázzák.

A **gyógyító-megelőző ellátások** esetében átvesszük a költségvetési törvényben szereplő előirányzatot. A 2016. évi előirányzat 34 milliárd forinttal nagyobb 2015. évi előrejelzésünkénél, ami 3,6 százalékos kiadás-növekedésnek felel meg. A többlet nagyobb része új intézkedésekhez kapcsolódik. Az egészségügyi dolgozók bérkifizetése 16 milliárd forinttal növekedhet 2016-ban egyrészt amiatt, hogy a 2012-2013. évi egészségügyi ágazati béremelés összege beépül az alapilletménybe, ami a pótlékok (mozgó bérek) számításának alapját képezi, másrészt a rezidensprogramból kikerülő szakorvosok bérrendezése miatt. Tovább folytatódik az egészségügyi alapellátás 2015-ben elindított megújítása: az első ütem során, 2015-ben 10 milliárd forinttal emelkedik a háziorvosi praxisok finanszírozása, a második ütem során, 2016-ban ugyanennyi addicionális forrás érkezik az alapellátásba. Emellett 2016-ban 5 milliárd forint kiadás-növekedést okozhat a várólisták csökkentését célzó többletkapacitások befogadása. Mindezek alapján a gyógyító-megelőző kassza dologi kiadásai nominálisan közel változatlan szinten maradhatnak 2016-ban 2015-höz képest, ami strukturális átalakítások hiányában kiadási feszültségeket eredményezhet.

Az egészségbiztosítás természetbeni ellátásaihoz kapcsolódó kiadásokon belül előrejelzésünk szerint a **gyógyszerkassza nettó egyenlege** és a **gyógyászati segédeszközök támogatása** összesen 15 milliárd forinttal meghaladhatják a törvényben szereplő előirányzatot. A 2016. évi törvényi előirányzat mindkét tétel esetében elmarad

a 2015. évi várható kiadási szinttől, amit új intézkedések hiányában nem látunk indokoltnak. A gyógyszerkassza nettó kiadásaira vonatkozó előrejelzésünk – a törvényi előirányzatoknál nagyobb bevételi és kiadási szint mellett – 10 milliárd forinttal haladja meg az előirányzatot. A gyógyászati segédeszköz támogatás esetében változatlan szolgáltatási színvonalat feltételezve és a demográfiai elöregedés hatását figyelembe véve 5 milliárd forinttal magasabb kiadási szinttel számolunk a törvényi előirányzathoz képest.

A **munkapiaci aktív és passzív kiadásokat** illetően nincs szignifikáns eltérés előrejelzésünk és az előirányzat között. A Start-munkaprogramra jövőre – az idei 263 milliárd forint után – 330 milliárd forintot fordíthat a költségvetés várakozásaink szerint, ami nem sokkal marad el az előirányzatban szereplő 340 milliárd forinttól. Tekintettel arra, hogy a közmunka-programban résztvevők 2015. év eleji létszáma elmaradt a várttól, előrejelzésünkben azt feltételeztük, hogy jövőre a növekvő keret kis részét (közel 3 százalékát) nem lesz képes felhasználni a Munkaerő-piaci Alap.

4.4. A 2016. ÉVI EGYENLEG ALAKULÁSÁT ÖVEZŐ FŐBB KOCKÁZATOK

A makrogazdasági pályához tartozó kockázatok mellett az alábbi főbb kockázatok jelentkezhetnek az előrejelzésünk alappályájához képest.

Pozitív kockázatok:

- A legjelentősebb pozitív hatás abból eredhet, hogy az állami vagyonnal kapcsolatos bevételeken belül az **egyes értékesítési és hasznosítási bevételek soron** 133 milliárd forint bevételt tervez a költségvetés. Ezt a bevételt alap-előrejelzésünkben nem vesszük figyelembe, mivel nem ismert, hogy miként érhető el ez a bevételi összeg, megvalósulása tehát jelentősen javítaná a költségvetési pozíciót jelenlegi becslésünkhöz képest.
- Alappályánk az áfabevételeknél az EKÁER rendszer üzemeltetéséhez kapcsolódó többlet-bevétellel nem számol, tehát az ebből befolyó esetleges többletbevétel addicionálisnak tekintendő az aktuális prognózisunkhoz képest.

Negatív kockázatok:

- Az **egészségügyi intézmények újratermelődő tartozásállománya** a GDP 0,1-0,2 százalékával növelheti áthúzó hatásként a jövő évi költségvetési hiányt, amennyiben az intézményeknél 2015-ben nem kerül sor teljes adósságkonszolidációra.
- Az **európai uniós források** esetében a törvényben szereplő, saját előrejelzésünkénél magasabb támogatás lehívás megvalósulása esetén a nagyobb önrész-igény miatt nagyobb költségvetési hiány alakulhat ki, a becsült kockázatok mértéke a GDP 0,2 százaléka körül alakulhat. Ha teljesül az uniós források nagyobb mértékű igénybevételére vonatkozó kormányzati terv, akkor az általunk várt alappályánál magasabb hiányt, de egyben nagyobb állami beruházási aktivitást jelenthet. A hiányra gyakorolt hatást részben ellentételezheti, hogy a gazdasági növekedésre gyakorolt kedvező hatáson keresztül az adóbevételek is magasabb összegben realizálódhatnak.

Kétirányú kockázat:

- A költségvetési törvényben 85 milliárd forint szerepel a 2007-2013-as időszakhoz kapcsolódó EU által támogatott projektek pénzügyi zárásakor esetleg felmerülő vitás ügyek fedezésére. Előrejelzésünkben elfogadtuk az NGM feltételezését, amelytől mindkét irányba való eltérés elképzelhető.

4.5. AZ ÁLLAMADÓSSÁG 2016-BAN VÁRHATÓ ALAKULÁSA

Legfrissebb – a 2015. júniusi Inflációs Jelentéssel konzisztens – előrejelzésünk szerint az EDP-módszertan alapján számított GDP-arányos bruttó államadósság 2016-ban 73,9 százalékra süllyedhet, ami az Alaptörvényben rögzített államadósság-szabály teljesülését vetíti előre jövőre is. Az adósságráta tartós csökkenését a várhatóan középtávon is dinamikusan növekvő nominális GDP, a továbbra is feszes költségvetési gazdálkodás és a mérsékelt finanszírozási költségek biztosíthatják. Ez utóbbit az MNB növekedésösztönző kamatpolitikája és önfinanszírozási programja is nagymértékben támogatja, amelynek segítségével 2016 végére az adósság devizaaránya 32 százalékig csökkenhet. Az államadósság devizakitettsége szignifikáns mérséklődése nagyban hozzájárulhat hazánk külső sérülékenységének csökkenéséhez.

Prognózisunkban nem számolunk a kormányzat likvid betétállományának és az árfolyamnak a változásával sem. Amennyiben az előrejelzési horizonton a 2014. év végi (314,9 forint/euró) árfolyamnál erősebb forintárfolyam valósulna meg, aktuális prognózisunknál kedvezőbb GDP-arányos maastrichti államadósság is bekövetkezhet.

Az adósságképlet módosulásának köszönhetően az államadósság 2016-os alakulása várhatóan teljesíti a stabilitási törvény előírásait is. A stabilitási törvénybe foglalt államadósság-képlet idén májusban úgy változott, hogy az eredeti képlet¹⁵ csak akkor lépne életbe, ha a tárgyévre tervezett infláció és a reál-GDP növekedés is magasabb 3 százaléknál. Minden más esetben elegendő legalább 0,1 százalékpontos adósságráta-csökkenést teljesíteni. Az új, módosult adósságképlet értelmében a 2016. évi költségvetés megfelel a stabilitási törvény előírásainak is.

¹⁵ Az idén hatályba lépő, elsőként a 2016. évi költségvetésre érvényes eredeti adósságképlet azt írta elő, hogy úgy kell megalkotni a költségvetést, hogy a forintban kifejezett bruttó államadósság várható növekedési üteme nem haladhatja meg az adott évre prognosztizált infláció és reálnövekedés felének különbségét.

5. Kiemelt témák

5.1. A 2015. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSI TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSA

Az Országgyűlés június 9-én fogadta el a 2015. évi költségvetési törvény módosítását (2015. évi LXXIII. törvény), amely szerint a központi költségvetés pénzforgalmi kiadásai 62 milliárd forinttal, a bevételek 47 milliárd forinttal, összességében a pénzforgalmi hiány 15 milliárd forinttal emelkednek. A következő fontosabb módosításokat tartalmazta a törvénymódosítás:

- 15 százalékos állami tulajdonszerzés az Erste Bankban 15 milliárd forint értékben;
- Több kisebb kiadás: az adóssághozjárati törvényben részt nem vett települések támogatása, a Magyar Honvédség részvétele az Iszlám Állam elleni fellépésben, Liget Budapest Projekt, megváltozott munkaképességű személyek munkához segítése, kiemelt közúti beruházások, gyermekétkeztetés támogatása, összesen 42,2 milliárd forint értékben;
- a Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Alapja bevételeinek és kiadásainak emelése 4,7 milliárd forinttal;
- a pénzforgalmi kamatbevételek előirányzatának emelése 42,2 milliárd forinttal;
- a pénzforgalmi egyenleget nem érintő módon a BKV adósságának átvállalása 52 milliárd forint értékben.

A törvénymódosítás az ESA-hiányt 52 milliárd forinttal emeli, szemben a pénzforgalmi hiány 15 milliárd forinttal növekedésével. A két egyenleg közti eltérés két tételre vezethető vissza: egyrészt a BKV-tól történő adósságvállalásra, másrészt az Erste-bankban történő részesedésvásárlásra. A BKV adósságának átvállalása pénzáramlással nem jár, ezért a pénzforgalmi hiányban nem jelenik meg. Ezzel szemben az ESA-módszertan szerinti hiányt növeli, mert a BKV a statisztikai értelemben vett kormányzati szektoron kívül álló vállalat. Az Erste-ben történő részesedésvásárlással kapcsolatban fordított a helyzet. Az ügylet pénzforgalmi kiadással jár, de az ESA statisztikában csak pénzügyi művelet, ezért nem befolyásolja az államháztartás ESA hiányát.

Az új kiadások és az adósságvállalás a GDP 0,2 százalékaival növelik az államadósságot. A pénzforgalmi egyenleg 15 milliárd forinttal növekedésén túl az államadósság részét képezi a BKV adóssághozjárati törvénye is, aminek eredményeként összesen 67 milliárd forinttal nőhet mind a stabilitási törvény szerinti, változatlan árfolyamon számított, mind az uniós módszertan szerinti államadósság a módosítás következtében.

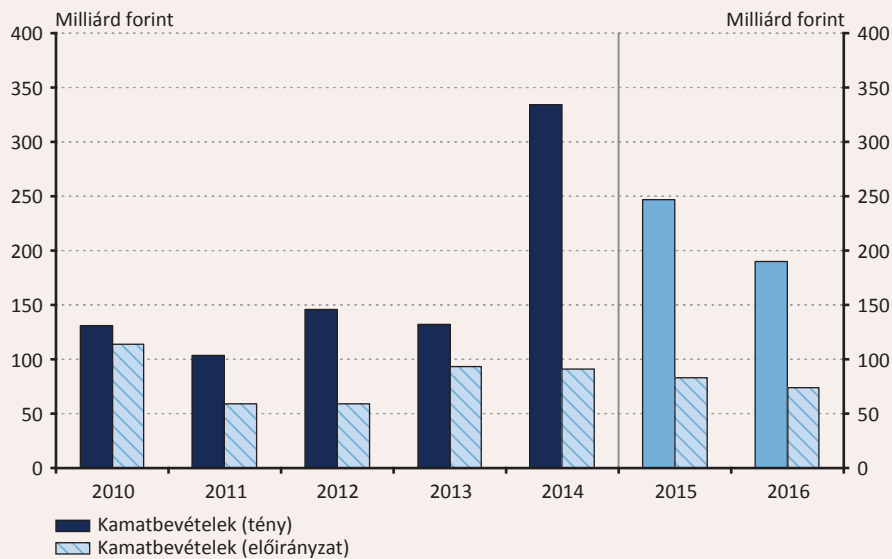
5.2. A PÉNZFORGALMI KAMATBEVÉTELEK ALAKULÁSA

A pénzforgalmi kamatbevételek az állampapír-piaci hozamok csökkenése miatt az elmúlt években jelentősen magasabbak voltak a korábban megszokott szintjüknél, és előrejelzésünk szerint a következő években is folytatódhat ez a tendencia. A megemelkedett kamatbevételek az államháztartás nettó pénzforgalmi kamatkiadásainak csökkenését okozzák, amely az államháztartás pénzforgalmi hiányának csökkenéséhez, illetve az államadósság mérséklődéséhez vezet. Az eredménysemleges egyenleget ugyanakkor csak kisebb mértékben érinti, mert az ESA-módszertan szerint a kibocsátáskori prémiumból származó kamatbevételeket nem kibocsátáskor, hanem az egyes állampapírok hátralévő futamideje alatt egyenletesen elosztva kell elszámolni.

A pénzforgalmi kamatbevételek az elmúlt években rendre magasabbak voltak a költségvetési előirányzatnál (10. ábra). A magas kamatbevételek fő oka, hogy a hozamok jelentősen csökkentek 2012 óta. Az ország kockázati megítélésének csökkenése, az alacsony infláció, a jegybanki kamatcsökkentési ciklus és az önfinan-

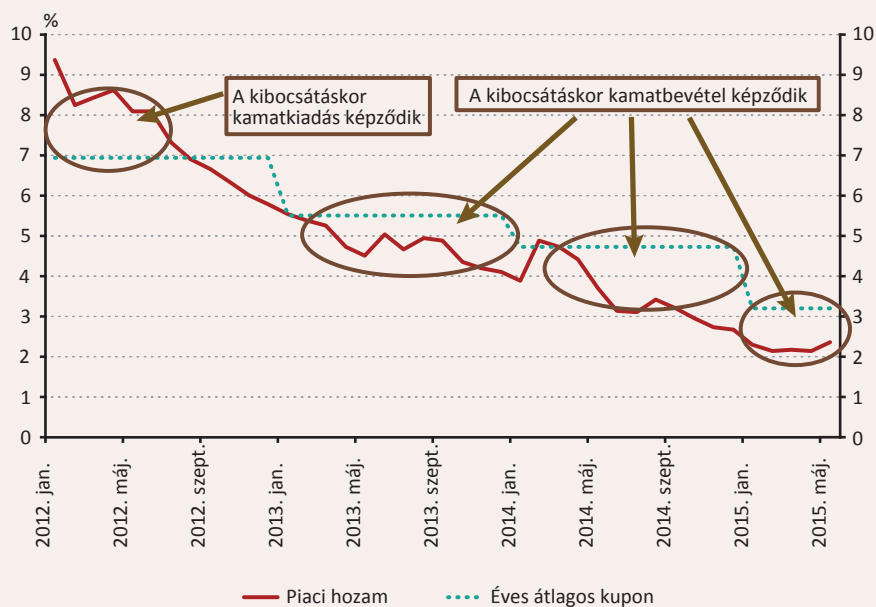
szírozási program hatására a hozamok átlagosan mintegy 460 bázisponttal mérséklődtek. A hozamcsökkenés következményeként az elvárt hozamnál magasabb kuponnal kibocsátott állampapírok piaci árfolyama jelentősen megemelkedett, így azok aukciókon vagy csereaukciókon történő újrakibocsátása a névérték felett történhet (árfolyamprémiummal). Az árfolyamprémium azonnali pénzforgalmi kamatbevételt jelent a költségvetés számára. Pénzforgalmi szemléletben a kamatbevételek kedvező hatását a jövőben részben ellensúlyozza a magasabb kuponú állampapírokra fizetett kamatkiadás, illetve a visszavásárlási- és csereaukciókon visszavett magasabb kuponú kötvények után kamatkiadásként realizált árfolyamveszteség.

10. ábra
A pénzforgalmi kamatbevételek alakulása
 (milliárd forint)

Megjegyzés: A 2015-re és 2016-ra vonatkozó adat MNB-előrejelzés.
 Forrás: Költségvetési törvények, Magyar Államkincstár, MNB

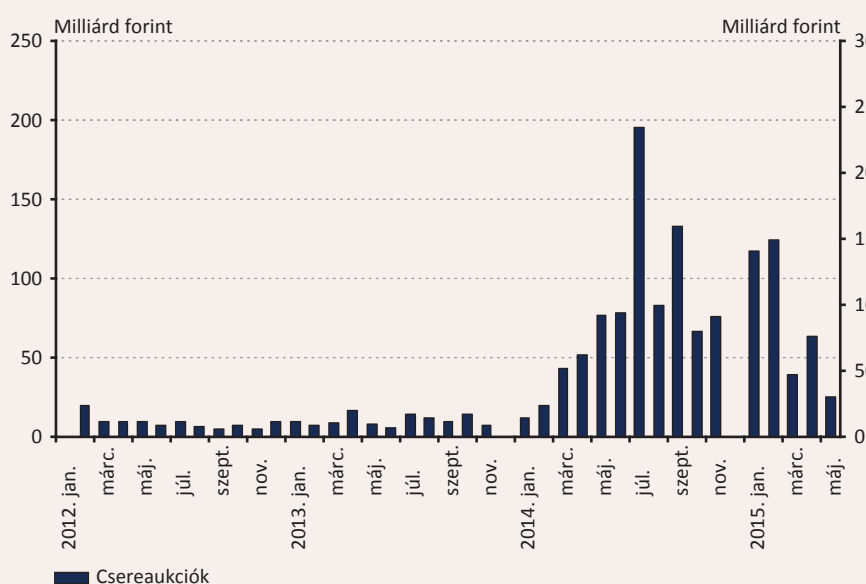
11. ábra
Az aukciókon kibocsátott mennyiségek, illetve az átlagos 3 éves állampapír kuponok és benchmark hozam alakulása

Forrás: ÁKK

Az elmúlt évben és 2015 első felében a kibocsátások mellett a csereaukciókon is jelentős pénzforgalmi kamatbevétel jelentkezett. A normál államkötvény-aukciókon és az utóbbi években egyre nagyobb forgalmú csereaukciókon (12. ábra) a hozamcsökkenés miatt realizált kamatbevételek már a kibocsátáskor javítják az államháztartás pénzforgalmi egyenlegét, ezáltal hozzájárulnak az államadósság csökkenéséhez. Mivel a kibocsátott és visszavásárolt államkötvények piaci árfolyama a csereaukciókon megegyezik, ezért a hosszabb futamidővel és magas kuponnal rábocsátott, magas piaci árfolyamú papírok névértéke alacsonyabb lesz a korábban piacon lévő állampapírok névértékénél. A költségvetés ekkor azonnali kamatbevételt realizál és ezzel párhuzamosan a névértéken számított államadósság kis mértékben csökken. Az elmúlt két hónapban jelentkező tendencia ugyanakkor, hogy az adósságkezelő részben a névértékhez közeli árfolyamú, új sorozatú papírokra cseréli a piacon lévő magas kuponú lejáratú államkötvényeket. Ennek éppen fordított a hatása a kamatkidadásokra és az adósságra, így 2015-re alacsonyabb kamatbevételeket prognosztizálunk 2014-hez képest.

12. ábra
A csereaukciók forgalma
(milliárd forint)

Forrás: ÁKK

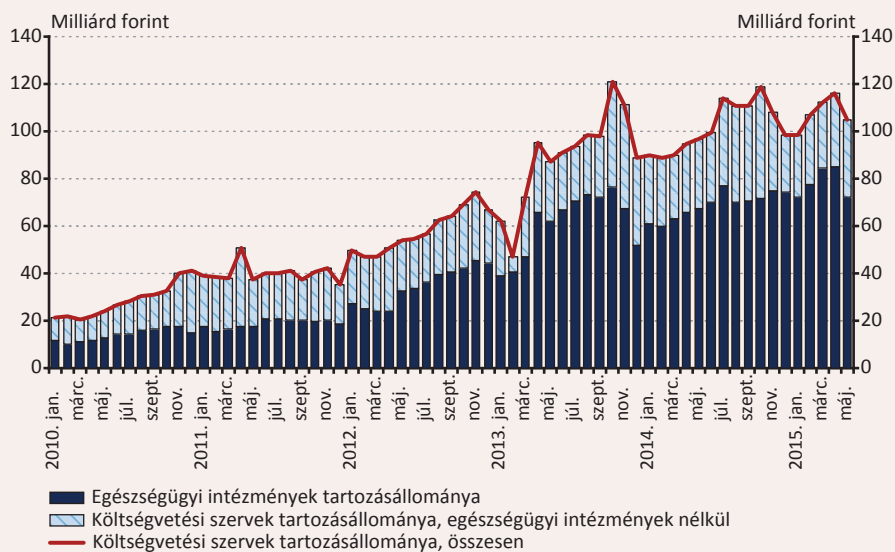
Az ESA kamategyenlegben másképpen jelenik meg az a hatás, ami a pénzforgalmi kamatbevételeket növeli. Az ESA-módszerben ugyanis a kibocsátáskori árfolyamnyereség nem azonnali kamatbevételként, hanem a kibocsátott állampapír teljes futamideje alatt elosztva kerül elszámolásra. A pénzforgalmi kamategyenlegben már megfigyelt kedvező hatás tehát az ESA-egyenlegben tartósan, de évente kisebb mértékben jelentkezik. Az ESA és GFS típusú kamategyenlegek utóbbi két évben bekövetkezett számottevő különbségét főként ez a folyamat okozta, ami 2015-ben és 2016-ban előrejelzésünk szerint tovább folytatódhat.

5.3. AZ EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEK TARTOZÁSÁLLOMÁNYÁNAK ALAKULÁSA

Az egészségügyi intézmények tartozásállománya az elmúlt években fokozatosan növekedett, 2015 áprilisában elérve a 85 milliárd forintos értéket. Az egészségügyi szolgáltatók adósságállománya a költségvetési szervek tartozásain belül egyre növekvő részarányt képvisel: míg 2010-2011-ben a költségvetési szervek tartozásának felét, addig 2015 első öt hónapjában már átlagosan mintegy háromnegyedét tette ki (13. ábra). A lejárat szerinti bontás alapján az egészségügyi ellátórendszerben felhalmozódó tartozásállományon belül a 30 napon belül lejárt adósság részaránya a 2014. januári 40 százalékról 30 százalékra mérséklődött 2015 elejére, miközben a 60 napon túl lejárt szállítói tartozás aránya növekvő tendenciát mutat (14. ábra).

13. ábra

A költségvetési szervek és ezen belül az egészségügyi intézmények tartozásállományának alakulása 2010. január és 2015. május között

Megjegyzés: Az egészségügyi intézmények időszora tartalmazza a járó- és fekvőbeteg ellátás intézményeit, az egészségügyi ágazati háttérintézményeket, valamint a klinikai központtal rendelkező felsőoktatási intézményeket is.

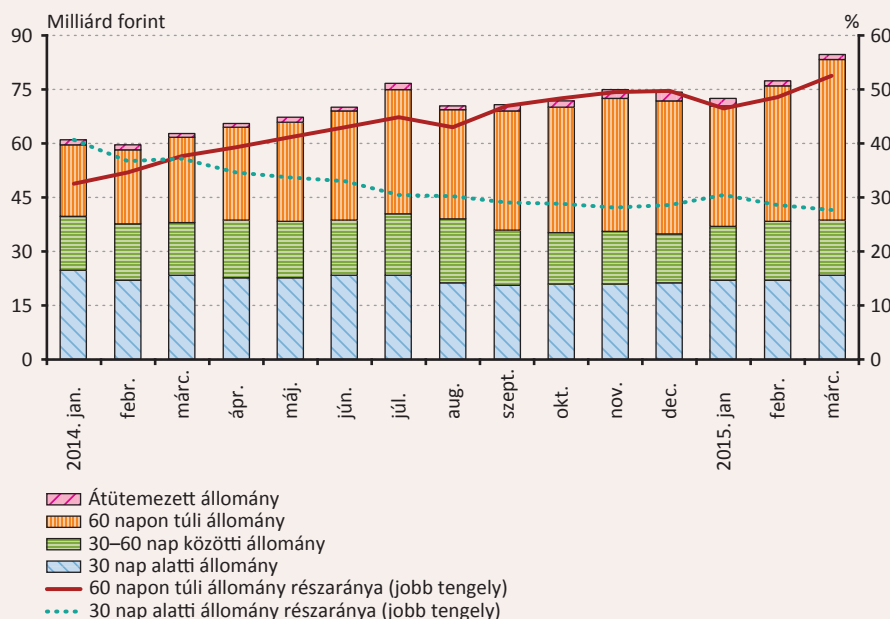
Forrás: Magyar Államkincstár

A tartozásállomány növekedéséhez több tényező is hozzájárulhatott. Egyrészt a korábban megyei és fővárosi fenntartású, illetve nonprofit formában működő intézmények 2012-2013. évi központi költségvetési körbe való átvétele ötszörösére növelte a statisztikában figyelembe vett intézmények számát. Másrészt a tartozásállomány növekedésében megjelenik az intézmények havi bevételei és kiadásai közötti finanszírozási hiány is. Ennek kialakulásában szerepet játszhatnak a tényleges költségeket nem minden esetben fedező finanszírozási díjtételek.

Az újratermelődő adósságállomány miatt az elmúlt években többször is sor került részleges adósságkonszolidációra, rendszerint az év végén egyszeri konszolidációs támogatás formájában vagy – az egészségügyi közintézmények finanszírozását jelentő – gyógyító-megelőző ellátások előirányzat év végi maradványának felosztásával. A tartozásállomány rendezésére a 2015. évi költségvetés tervezésekor 60 milliárd forintot különítettek el az Egészségbiztosítási Alap költségvetésén kívül, a Miniszterelnökség céltartalékai soron. Májusban kezdetét vette a lejárt tartozások kifizetése a legnagyobb beszállítók felé, így áprilishoz képest 13 milliárd forinttal mérséklődött az adósságállomány (13. ábra). Figyelembe véve, hogy az egészségügyi intézmények tartozása 2015 első negyedévének végén 85 milliárd forintot tett ki, a teljes körű adósságrendezéshez a 60 milliárd forinton felül további 25 milliárd forint bevonása válhat szükségessé. Ezen felül negatív kockázatot jelenthet a tartozásállomány fokozatos újratermelődése (az elmúlt hónapokban átlagosan 2-3 milliárd forinttal emelkedett havonta), így a tartozásállomány év végéig még növekedhet. Mindezek miatt a tartozásállomány hosszú távú rendezése érdekében további intézkedések (strukturális reformok) is szükségessé válhatnak az egészségügyben.

14. ábra

Az egészségügyi intézmények tartozásállománya lejárat szerinti bontásban 2014-ben és 2015-ben

Forrás: Magyar Államkincstár

5.4. A SZOCIÁLIS SEGÉLYEZÉS RENDSZERÉNEK ÁTALAKÍTÁSA

2015 márciusától jelentős változások történtek a szociális segélyezés rendszerében. Egyrészt a feladatokat alacsonyabb szintre delegálták, amelynek fő oka a költségvetési törvény indoklása szerint az, hogy az esetleges visszaélések nehezen követhetők centralizáltan, ezért a járások és az önkormányzatok szintje megfelelőbb a segélyek odaitéléséről való döntésekhez. Másrészt az állam azon aktív korúakat, akik korábban segélyben részesültek, a közmunkaprogramok felé kívánja fordítani. Az átalakítás a következő elemekből áll:

- Márciustól már nem állapítanak meg új juttatásokat a *rendszeres szociális segély*, az *adósságkezelési támogatás* és a *lakásfenntartási támogatás* keretein belül. A régebbiek a megállapított időtartam végig járnak. Az *óvodáztatási támogatás* szeptemberrel szűnik meg hasonló kifutással.
- A megszüntetett rendszeres szociális segély helyett az eddig jogosultak más támogatásokra pályázhatnak, a többi juttatás véglegesen megszűnik.
- Az átalakítás által nem érintett, fennmaradó különféle szociális segélyek átkerülnek a járásokhoz. Az önkormányzatoktól a járásokhoz átkerült támogatások összege 2015-ben 62, 2016-ban 71 milliárd forintot tesz ki (a növekedés mögött nem bővítés áll, hanem 2016-ban már teljes évre jár a finanszírozás), amit a központi költségvetés finanszíroz számukra.
- Az önkormányzatokat egy új juttatás biztosítására, a *települési támogatásra* kötelezik. A települési támogatást váratlan, egyszeri kiadásokra lehet fordítani, felső határa 28.500 forint. A részletek meghatározását az önkormányzatokra bízák.
- Az önkormányzatok a települési támogatáson felül maguk szabhatják meg, milyen juttatásokat adnak. A finanszírozás oldaláról szintén nagyobb mozgásteret kapnak.

A négy megszüntetendő segély 2013-ban 34 milliárd forint kiadást jelentett. Ebből levonva a rendszeres szociális segélyt – hiszen a jogosultak más támogatásokra pályázhatnak a járásoknál – 23 milliárd forintot tesznek ki a véglegesen megszüntetendő támogatások. Még nem ismert, hogy a települési támogatás és az egyéb önkormányzati hatáskörben megállapított juttatások fedezik-e a kieső támogatásokat. Valószínűsíthető azonban, hogy a juttatások csökkennek, hiszen kormányzati cél a támogatások csökkentése a közmunkaprogramokra fordított kiadások növelése mellett. A 2015. évi költségvetési törvény fejezeti köteteiből kiolvasható a szándék, hogy a következő évek során a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők fokozatosan átkerüljenek a közfoglalkoztatásba.

5.5. AZ EURÓPAI UNIÓ ÁTMENETI ADÓSSÁGSZABÁLYA (MLSA)

Az Európai Unió fiskális szabályai szerint a 2011 novemberében EDP eljárás alatt lévő országokra **az EDP eljárás megszűnése után 3 éven keresztül egy átmeneti adósságszabály**¹⁶ vonatkozik, és az általános adósságcsökkentési szabály csak ezt követően lép érvénybe. Magyarország 2013-ban került ki a túlzott-deficit eljárás alól, tehát hazánkra 2013-2015 között az átmeneti adósságszabály érvényes. Írásunkban röviden ismertetjük az átmeneti szabályt és az annak alapját képező általános adósságszabályt, valamint bemutatjuk Magyarország átmeneti adósságszabálynak való megfelelését 2013 és 2015 között.

5.5.1. Az Európai Unió adósságszabálya

Az MLSA szabály az Európai Unió általános adósságszabályából vezethető le, ugyanis az átmeneti adósságszabály lényege az, hogy olyan költségvetési pályát írjon elő a tagországok számára, amellyel az átmeneti időszak végén teljesítik az általános adósságszabályt.¹⁷

Az Európai Unió adósságszabályának értelmében az államadósságnak a bruttó hazai termékhez (GDP) viszonyított aránya nem haladhatja meg a 60 százalékot, illetve amennyiben mégis meghaladja ezt a referenciaértéket, akkor azt írja elő, hogy az államadósság „elegendő mértékben” csökkenjen, és „kielégítő ütemben” közelítsen a referenciaértékhez. A „kielégítő ütemű” csökkenés akkor teljesül, ha az alábbi három feltétel közül legalább az egyiknek megfelel az adott ország adósságpályája:

- visszatekintő feltétel (backward-looking): a tagország akkor teljesíti a kritériumot, ha a tárgyévot megelőző három évben a GDP arányos államadósság átlagosan évente a 60 százalék feletti rész egy huszadával csökkent.
- előretekintő feltétel (forward-looking): a visszatekintő feltételhez hasonlóan, ennek a feltételnek is az a lényege, hogy három év átlagában megfelelő mértékben csökkenjen az adósság. Az előretekintő módszer azonban a tárgyév előtti, a tárgyévi és a tárgyévot követő adósságot veszi figyelembe.
- ciklikusan igazított feltétel (cyclically adjusted): a ciklikusan igazított feltétel lényege, hogy figyelembe vegye a gazdaság ciklikus pozíciójának hatását az államadósság rátára, és felmentse az adott országot az előbb felsorolt két feltételnek való megfelelés alól azokban az esetekben, amikor a nem teljesítést a gazdaság ciklikus pozíciójának közvetlen negatív hatása okozza.

A három feltétel rugalmasságot biztosít a szabálynak, hiszen a visszatekintő és az előretekintő módszer alkalmazásával több évet átfogva vizsgálja az adósság alakulását, a harmadik feltétel pedig a gazdaság ciklikus ingadozásainak hatásait is megpróbálja figyelembe venni.

¹⁶ Ezt a szabályt nevezik „minimum linear structural adjustment”-nek (MLSA).

¹⁷ Az Európai Unió adósságszabályát az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ.) és a Tanács 1997. július 7-i 1467/97/EK rendelete definiálja.

5.5.2. Az Európai Unió átmeneti adósságszabálya (MLSA)

A Stabilitási és Növekedési Egyezmény kiegészítéseként 2011. november 8-án az Európai Parlament elfogadta az úgynevezett hatos csomagot (Six Pack), mely módosította az Európai Unió fiskális szabályait. A hatos csomag elfogadásakor ugyanakkor több ország is EDP eljárás alatt állt, melynek keretében az Európai Unióval egyeztetett költségvetési konszolidációs pályát követték. Ezért ezen országok esetében a szabályozás bevezetett az EDP eljárás lezárása után egy három éves átmeneti periódust, amely alatt a tagországoknak egy átmeneti adósságszabálynak kell megfelelniük, és az általános adósságsökkentési szabály csak ezt követően lép érvénybe.

A szabály az adósságráta elvárt csökkenéséből vezeti le, hogy ahhoz miként kell alakulnia a – gazdasági ciklus hatásaitól és egyszeri tételektől tisztított – strukturális egyenlegnek. A szabály azt határozza meg, hogy mekkora strukturális egyenlegjavulásra van szükség (vagy bizonyos esetekben mekkora strukturális egyenlegromlás engedhető meg) annak érdekében, hogy az általános adósságszabály teljesüljön az átmeneti időszak végén. Ezért az általános adósságszabálynál bemutatott mindhárom kritérium esetében meg kell határozni ezt a szükséges (vagy megengedett) egyenlegváltozást, és a legenyhébbet kell figyelembe venni. Ezzel az általános adósságszabály által biztosított rugalmasság az átmeneti szabályban is megjelenik.

Az MLSA kritériumértékének meghatározása során viszonylag sok input adatot kell felhasználni, amelynek egy része csak becslhető, illetve a Bizottság előrejelzésén alapul. A szabály ezért nemcsak nehezen kiszámítható, hanem a Bizottság előrejelzésének módosulásával együtt, év közben is folyamatosan változik. A becslött input adatok között több módszertani bizonytalansággal övezett mutató is megtalálható, mint például a potenciális GDP, a ciklikus komponens vagy a strukturális egyenleg.

Az átmeneti adósságszabály megsértése az általános adósságszabályhoz hasonlóan EDP eljárás megindításához vezethet. Érdekes azonban megjegyezni, hogy önmagában az átmeneti szabály alapján még nem került sor EDP-eljárás indítására az Európai Unióban.

5.5.3. Az Európai Unió átmeneti adósságszabályának való megfelelés

Az Európai Bizottság folyamatosan ellenőrzi, hogy a tagországok megfelelnek-e a fiskális előírásoknak, melyet az előrejelzéseivel párhuzamosan rendszeresen értékeli. A Bizottság 2015 májusában közzétett előrejelzése alapján Magyarország 2013 után 2014-ben is teljesítette az átmeneti adósságszabály előírásait és várhatóan 2015-ben is teljesíti azokat. Az MLSA szabály 1,1 százalékpontos GDP arányos strukturális egyenlegromlást engedett meg 2014-ben. A Bizottság számításai szerint ennél nagyobb -1,3 százalékos változás volt megfigyelhető a strukturális egyenlegben, a szabály azonban az egyes mutatók bizonytalanságára tekintettel megengedett a kritériumértéktől 0,25 százalékpont eltérést, így ennek a toleranciasávnak köszönhetően Magyarország megfelelt az átmeneti adósságszabálynak 2014-ben.

Érdekes ugyanakkor kiemelni, hogy 2014 folyamán (sőt még 2015 elején is) a Bizottság azt jelezte előre, hogy Magyarország nem fogja teljesíteni 2014-ben az átmeneti adósságszabályt, és ezért jelentős költségvetési kiigazítást tartott szükségesnek. A 13. táblázat bemutatja, hogy az Európai Bizottság által 2014-re meghatározott MLSA értékek, és az ennek függvényében a teljesítéshez szükséges költségvetési kiigazítás mértéke miként változott. 2014 folyamán a Bizottság még a GDP 0,7 és 1 százaléka (220 – 320 milliárd forint) közötti költségvetési kiigazítást tartott végrehajtandónak annak érdekében, hogy Magyarország megfeleljen az átmeneti adósságszabálynak.

13. táblázat

Az MLSA kritérium alapján 2014-ben megengedett strukturális hiány értékének változása Magyarországra vonatkozóan a Bizottság előrejelzései alapján

(a GDP százalékában)

	MLSA kritérium alapján megengedett strukturális hiány	A Bizottság által előrejelzett strukturális hiány	További elvárt hiánycsökkentési igény 2014-ben
2013. május	-2,4	-1,9	-0,5
2013. november	-1,6	-2,1	0,5
2014. február	-1,5	-2,5	1,0
2014. június	-1,7	-2,6	0,9
2014. november	-2,0	-2,6	0,7
2015. február	-1,7	-2,4	0,7
2015. május	-2,3	-2,5	0,2

Forrás: Európai Bizottság, MNB

2014 folyamán az elvárt korrekció mértéke némileg változó volt, az év elején még a GDP 1 százalékának megfelelő strukturális kiigazítást várt el Magyarországtól a Bizottság, ez azonban az év végére lecsökkent a GDP 0,7 százalékára, anélkül, hogy komolyabb fiskális beavatkozás történt volna. A változást elsősorban a Bizottság makrogazdasági és fiskális előrejelzéseinek folyamatos revideálása okozta.

2015 februárjában a Bizottság még továbbra is azt jelezte, hogy Magyarország megsértette 2014-ben az átmeneti adósságszabályt, és a strukturális egyenleg a megengedettnél a GDP 0,7 százalékával alacsonyabb lett. 2015 májusában azonban a beérkező tényadatok és a javuló előrejelzések jelentősen megváltoztatták az MLSA kritériumértékét, amely alapján beigazolódott, hogy Magyarország megfelelt a szabálynak 2014-ben.

2015-ben az MLSA szabály 0,8 százalékpontos strukturális egyenlegromlást engedélyezne, míg a Bizottság változatlan strukturális egyenleget jelez előre a 2015. májusi prognózisában. Így várhatóan 2015-ben is teljesíti Magyarország az átmeneti adósságszabályt.

5.6. A MAGYAR BRUTTÓ ÁLLAMADÓSSÁGRÁTA ÉVES VÁLTOZÁSÁNAK FŐBB OKAI 2014 ÉS 2016 KÖZÖTT

Az alábbiakban azt vizsgáljuk, hogy mely főbb tényezők okozzák 2014-2016 között a GDP-arányos bruttó államadósság csökkenését. Továbbá azt is bemutatjuk, hogy prognózisunk alapján e tényezők hatásai mennyiben módosulnak, függően attól, hogy az inflációt (15. ábra, baloldali panel) vagy a GDP deflátort (15. ábra, jobb oldali panel) vesszük figyelembe a reálindekészítésnél.

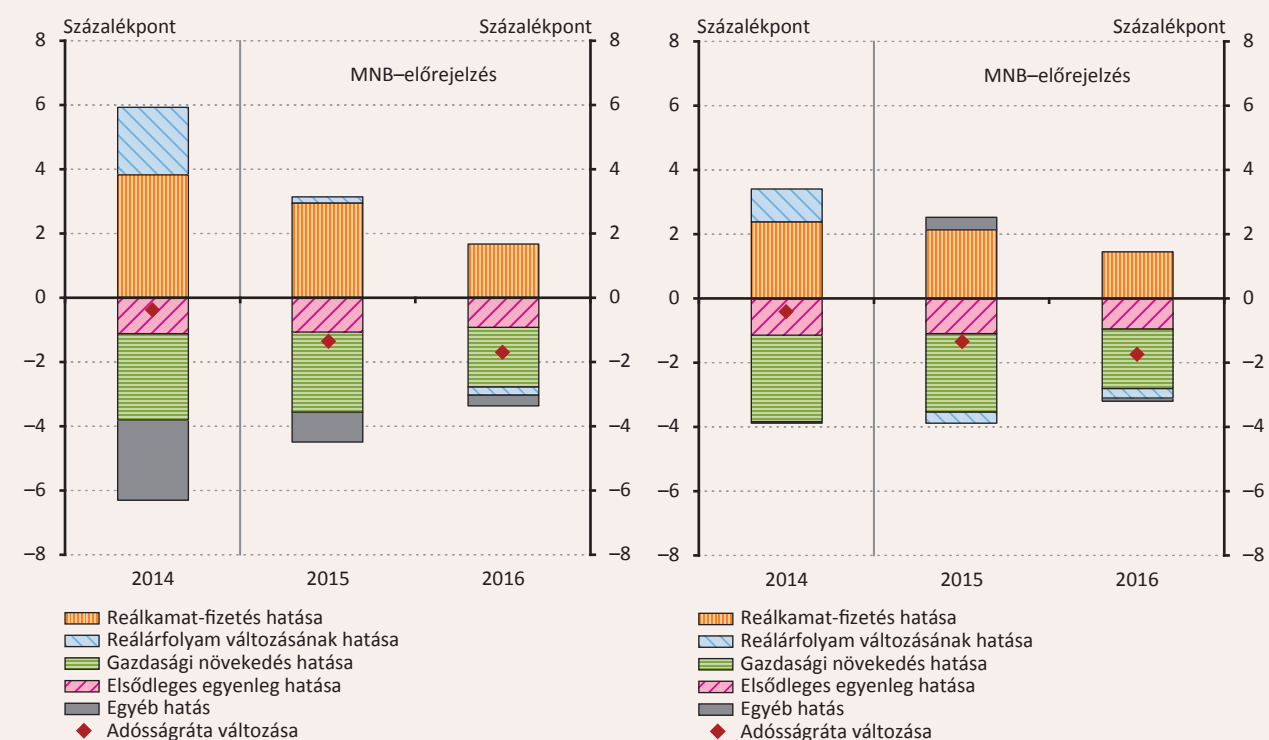
A GDP-arányos bruttó államadósság tavalyi mérséklődését elsősorban a magas reálnövekedés és a szufficites elsődleges államháztartási egyenleg támogatta, amit a reálkamatfizetés és a reálárfolyam-változás adósságnövelő hatásai – módszertani megközelítéstől függően eltérő mértékben – nagyban ellensúlyoztak. A 2014. évi adósságráta 0,4 százalékpontos csökkenését legnagyobb mértékben a reálgazdaság dinamikus (3,6 százalékos) növekedése támogatta 2,7 százalékponttal. Emellett a feszes költségvetési gazdálkodás miatt szufficites elsődleges egyenleg 1,1 százalékponttal járult a GDP-arányos bruttó államadósság tavalyi mérséklődéséhez. Ezek pozitív hatásait legnagyobb mértékben a reálkamat-fizetés adósságot növelő hatása ellensúlyozta, ám a kétféle számítástól függően eltérő mértékben. Ha inflációval számolunk, akkor 3,8 százalékpontos, míg ha deflátorral kalkulálunk csak 2,4 százalékpontos az adósságráta növelő hatás. A szignifikáns

diszcrepancia oka, hogy 2014-ben igen alacsony, -0,2 százalékos éves alapú fogyasztói árindex alakult ki Magyarországon, míg a GDP deflátor 3,1 százalék volt, így azonos nominális kamatokból kiindulva egészen más reálkamatok adódnak a két árváltozót használva. A 15. ábra bal oldali paneljén az „egyéb hatások” 2014-es értéke alapvetően ezt ragadja meg. A két megközelítésből adódó 1,4 százalékpontos különbség elegendő ahhoz, hogy ellenkező előjelű ún. „hólabda-effektus” (a reálkamat és a reálnövekedés különbségének adóssághatása) érvényesüljön. Infláció alapú becslés esetében a hólabdahatás 1,1 százalékponttal növelte tavaly az adósságrátát, míg a deflátor alapú megközelítés esetén 0,3 százalékponttal csökkentette azt. Az eltérő megközelítés továbbá a reálárfolyam-változás adóssághatását is befolyásolja. Inflációval kalkulálva 2,1 százalékponttal, deflátorral számolva csupán 1,1 százalékponttal növelte tavaly az adósságrátát a reálárfolyam elmozdulása.

A reálnövekedés és az elsődleges többlet középtávon is támogathatja az adósságráta csökkenését, de hasonlóan fontos a reálkamatfizetés és a reálárfolyam-változás adósságnövelő hatásainak várható mérséklődése. Előretekintve – 2014. év végi, 314,9 forint/eurós nominális árfolyamot rögzítve – az adósságráta várható csökkenésének alapját továbbra is a reálgazdaság növekedése és az elsődleges államháztartási többlet adhatja. Míg azonban utóbbi komponens adósságcsökkentő hatása a tavalyi szinten maradhat, előbbié érezhetően mérséklődhet 2016 végéig. E tendenciát ugyanakkor kompenzálhatja, hogy a reálkamat-fizetés adósságráta-növelő hatása – a nominális kamatok csökkenésének és az árszínvonal-változás emelkedésének következtében – fokozatosan mérséklődhet. A reálárfolyam-változás adósságnövelő hatása előre vetítve mindkét scenárió esetében jelentősen lecsökkenhet, sőt jövőre már közvetlenül is hozzájárulhat az adósságráta csökkenéséhez.

15. ábra

A GDP-arányos bruttó államadósság éves változásának dekomponálása 2014 és 2016 között inflációval (baloldali panel) és GDP-deflátorral számítva a reálértékeket (jobb oldali panel)

Forrás: MNB

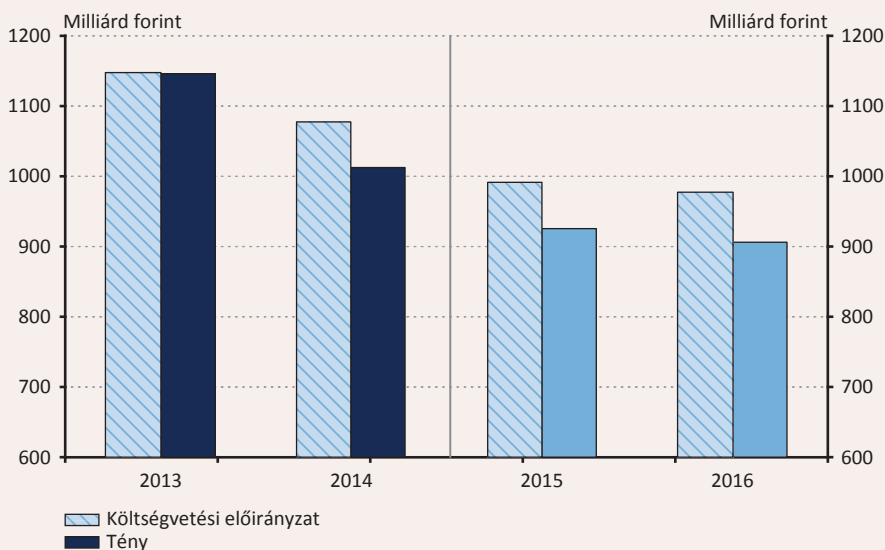
5.7. A KAMATKIADÁSOK CSÖKKENÉSE A KÖLTSÉGVETÉSEK TÜKRÉBEN

A 2012 augusztusa óta eltelt közel három évben a kedvező nemzetközi és hazai környezetben, a jegybanki programok hatására jelentős állampapír-piaci hozamcsökkenés ment végbe. A kamatcsökkentési ciklus az állampapír-piaci hozamokra költségvetési szempontból igen kedvezően hatott. Miközben az alapkamat 565 bázisponttal mérséklődött, az átlagos másodpiaci hozamcsökkenés mintegy 480 bázispont volt. A hozamok csökkenését tovább erősítette a jegybank által meghirdetett önfinszírozási program, amelynek hatására a rövid hozamok érdemben az alapkamat szintje alá süllyedtek, és például a 3 éves hozam megközelítette a jegybanki irányadó ráta szintjét.

A csökkenő hozamok nyomán a nettó kamatkiadásokra vonatkozó éves költségvetési előirányzatok is jelentősen mérséklődtek, de a kiadások tényleges csökkenése mindhárom évben meghaladta a várakozást. Az idei várható kiadások már több mint 200 milliárd forinttal alacsonyabbak, mint a 2013-as tények. A tranzakciós illeték és technikai elszámolások nélküli előirányzat 2013-ra 1146 milliárd forint volt, amelynél az év végi tény kis mértékben kedvezőbb lett. 2014-re már lényegesen alacsonyabb érték, 1076 milliárd forint szerepelt a költségvetési törvényben, míg a tényadat ennél is kedvezőbben alakult és 1012 milliárd forint volt. Az idei évre vonatkozó módosított előirányzat 990 milliárd forint, előrejelzésünk szerint azonban a nettó pénzforgalmi kamatkiadások csökkenése még ennél is 60 milliárd forinttal nagyobb lehet.

Az ESA-módszertan elszámolási sajátosságai miatt az eredményszemléletű kamatkiadások csökkenése csak lassabban jelentkezik. 2013-ról 2014-re ugyanakkor az államháztartás eredményszemléletű kamategyenlege is a GDP 0,4 százalékával mérséklődött, és 2015-ben további 0,4 százalékpontnyi csökkenés várható.

16. ábra
A nettó pénzforgalmi kamatkiadások alakulása

Megjegyzés: 2015-re és 2016-ra MNB-előrejelzés.

Károly Róbert

(1308 – 1342)

I. Károly magyar király egyike volt hazánk legjelentősebb uralkodóinak. Nevéhez köthető az Árpád-kor végére kialakuló anarchia felszámolása, a királyi hatalom tiszteletének és valós befolyásának helyreállítása, valamint az ország gazdasági talpra állítása. Nevezhetnénk akár újabb honalapítónak is, hiszen a feudális széttagoltság állapotában levő országból egységes gazdasági nagyhatalommá tette Magyarországot. Francia gyökerekkel rendelkező magyar királyként, a Capeting-ház leszármazottjaként, a nagy európai befolyással bíró Anjou család sarjaként külső támogatással, de komoly harcok árán foglalhatta el a magyar trónt.

Károly új alapokra helyezte a királyi hatalmat és mélyreható reformokat vezetett be. A régi, lázadó főnemesség helyére hozzá hűséges embereket állított és közöttük osztotta fel az elkobzott birtokokat, akik csupán szolgálati birtokként, tisztségük viselése idejére kapták meg azokat. A király erejét növelte egy új hadseregforma kialakítása is, amelyben megjelent a királyi bandérium, a megyei bandérium és a kun könnyűlovasság is.

Alapvetően békés külpolitikát folytatott, dinasztikus kapcsolatokat épített ki a szomszédos államokkal, amelynek eredményeként fia, Lajos örökölte a lengyel trónt. A jelen szomszédosági politikánk alapját adó 1335-ös visegrádi királytalálkozón, amely a lengyel és a cseh király részvételével zajlott, egyebek mellett megállapodtak egy új kereskedelmi útvonalról.

A pénzügyek terén is megerősítette a királyi hatalmat és feltöltötte a kincstárat. Mivel Magyarország ekkoriban Európa első számú arany és ezüst lelőhelye volt, elsőként a nemesfém bányászatot és kereskedelmet vette szoros királyi felügyelet alá. Károly a nemesérc bányászatából származó bányabér egy jelentős hányadát megosztotta a földesurakkal, hogy elősegítse az új bányák feltárását. Megtiltotta, hogy a nemesércet külföldre szállítsák; az aranyat és ezüstöt az uralkodó által megszabott áron be kellett szolgáltatni a frissen létrehozott pénzverő kamaráknak.

A sokféle forgalomban lévő pénz helyett megkezdték az állandó értékű ezüstdénár, majd firenzei mintára az aranyforint verését, amelynek váltópénze az ezüst garas lett. A korábbi uralkodók által kedvelt pénzrontást, – amely a pénzérmék időnkénti alacsonyabb nemesfém tartalmú pénzekre történő beváltását jelentette – beszüntette.

A királyi bevételeket új adó bevezetésével is növelte. Minden olyan telek után kapudót szedtek, amelynek a kapuján egy megrakott szénásszekér be tudott menni. Bevezették a harmincadot is, amely a nyugatra és északra, valamint a huszadot, mely a délre kivitt vagy behozott árukat vámolta meg. E szilárd gazdasági alapokra támaszkodva uralkodásának második felében jelentős – a török dúlás miatt csak nyomaiban fennmaradt – gótikus építkezések folytak, mint például a visegrádi királyi palota, vagy a diósgyőri vár.

E kimagaslóan gazdag életutat végigjáró királyunk közel negyven éves uralma végén egy erős és gazdag államot hagyva fiára távozott az élők sorából. A magyar Anjou-ház politikai törekvései a királyi hatalom régi fényét újra visszaállító Nagy Lajos, Zsigmond és Mátyás személyében testesültek meg, de e törekvések útját, irányát I. Károly királyunk jelölte ki.

KÖLTSÉGVETÉSI JELENTÉS
AZ ÁLLAMHÁZTARTÁSI FOLYAMATOK 2014-2015. ÉVI ALAKULÁSÁRÓL
ÉS A 2016. ÉVI ELFOGADOTT KÖLTSÉGVETÉSRŐL
2015. augusztus

Nyomda: Prospektus–SPL konzorcium
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

© MAGYAR NEMZETI BANK 2015
1054 BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 9.

mnb.hu